

Handboek der theoretische en praktische verloskunst : ten gebruike der klinische scholen ... naar de achtste ... / uitgave ... uit het Hoogduitsch vertaald. Eerste stuk.

Contributors

Froriep, Ludwig Friedrich, 1779-1847.

Publication/Creation

Amsterdam : S. de Grebber, 1829.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/quzyc9ec>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

X 27. 1029

J. XXVI. FTO

IV. 3. 89.
42600

H A N D B O E K
D E R
Theoretische en Praktische
V E R L O S K U N S T ,
T E N G E B R U I K E
D E R

Klinische Schoolen

E N V O O R
E E R S T B E G I N N E N D E V R O E D M E E S T E R S ;

naar de *achtste*, vermeerderde en
verbeterde uitgave

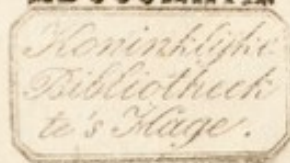
V A N
D r . L . F . v o n F R O R I E P ,

uit het Hoogduitsch vertaald.

E E R S T E S T U K .

T E A M S T E R D A M ,
b i j S . D E G R E B B E R ,

M D C C C X X I X .

VERLOST

Verloste

W. A. R. van der

W. A. R. van der
W. A. R. van der
W. A. R. van der

INLEIDING.

§. 1.

De Verloskunst (in een ruimen zin) bevat de grondstellingen en regelen, door wier aanwending men Zwangere, Barende en Kraamvrouwen, als ook pasgeborene Kinderen voor gevaar behoed, en dit reeds aanwezig zijnde hulp en verlichting toebrengt.

§. 2.

Het doel der Verloskunst is: bij alle Verlossingen alle mogelijke overeenstemming met den regelmatigen loop der Natuur te bewerken, de te vreezene afwijkingen te voorkomen en te ontwijken, en die wezenlijk aanwezig zijn tegen te gaan, of zoo veel mogelijk onschadelijk te maken; met andere woorden: alle gevaar voor Moeder en Kind te voorkomen, te verwijderen of althans te verminderen; dewijl elke afwijking van den regelmatigen loop der Natuur met meer of minder gevaar gepaard gaat, hetwelk men moet afwenden.

§. 3.

Dit doel der Verloskunst blijft altijd hetzelfde, om het even of men de Verlossing moet verhaasten of vertragen; of men het blootelijk door diëtetische

A

en

en geneeskunstige voorschriften, door veranderde ligging, of door de hulp der handen of van instrumenten bereikt; of door zulke middelen aan te wenden, die volkomen zonder gevaar of zelfs daar door vergezeld zijn, zoo het door die middelen aangebrachte gevaar slechts geringer is, dan dat, hetwelk men daarmede moet verwijderen.

§. 4.

Het is dierhalve verkeerd, het doel der Verloskunst, zoo als tot hiertoe plaats had, bij de verlossing te bepalen: het laatste is veeleer slechts een der gewigtigste middelen, om dat doel te bereiken. Wanneer bij eene Verlossing het aanwezig gevaar door een ander middel kan te keer gegaan worden, dat voor de moeder of het kind minder gevaarlijk is, dan is het doel der Verloskunst zonder te verlossen bereikt; en dikwijls is het doel der Verloskunst zelfs, om de Verlossing te vertragen of te keer te gaan. Niet minder verkeerd is het, de Verloskunst, wegens de bij haar voorkomende Kunstbewerkingen blootelijk voor een deel der Heelkunst te houden: tot de Verloskunst behooren evenzeer Geneeskundige grondstellingen en regelen. De Verloskunst is de kunst om de gezondheid te bewaren en te herstellen, met bijzondere betrekking tot het in §. 2. aangewezen doel.

D. M. MENDEL, *über das Verhältniss der Geburtshülfe zur Medizin*; in het *Hamburg. Magazin für die Geburtshülfe*. 2de stuk bl. 143.

D. WILH. AUG. GEORGI, *zwei Vorträge über den Begriff von Chirurgie und Geburtshülfe, und die Bedingungen ihrer Ausübung*. Tüb. 1817. 4.

ED. CASP. JAC. DE SIEBOLD, *med. stud. Commentatio exhibens disquisitionem, an ars obstetricia sit pars chirurgiae?* Gott. 1824. 4.

§. 5.

De omvang der Verloskunst is zeer uitgebreid. De Vrouw is, wat het hoofddoel van haar aanwezen betreft, van het tijdstip der bevruchting tot den tijd, dat de onmiddellijke gevolgen der Verlossing verstreken zijn, met de Vrucht, het onderwerp der Verloskunst. Vóór, bij en na de Verlossing, moet de poging van den Verloskundigen zijn, om de te vreezene nadeelige invloeden op Moeder en Kind tegen te gaan en de reeds aanwezige af te keeren of ten minste zoo veel mogelijk onschadelijk te maken.

§. 6.

Om een gepast overzicht van de Studie der Verloskunst te geven en dezelve gemakkelijk te maken, verdeelt men de Verloskunst reeds lange in twee deelen; het theoretische en praktische: deze Afdeelingen zijn ook hier behouden, doch zij hebben met de weleer gebruikelijke niet veel meer dan den naam gemeen. Het theoretische gedeelte bevat hier de leer van alle die onderwerpen in zich, waarop de praktische Verloskunst toegepast wordt; het theoretische gedeelte leert den regelmatigen gang der Natuur en de afwijkingen van denzelfden kennen, duidt de oorzaken der regelmatigheid en onregelmatigheid aan, zoo dat alles, wat tot verklaring van den gang der Natuur strekken kan, hiertoe behoort. Uit de kennis van het theoretische gedeelte nu kan men regelen halen,

om de overeenstemming met den regelmatigigen gang der Natuur te bewaren en afwijkingen van denzelven (den onregelmatigen gang der Natuur en de daarmee gepaard gaande gevaren) te keer te gaan en te verwijderen. Deze regelen behooren tot het praktische gedeelte, dat men dierhalve beschouwen moet, als geheel op het theoretische gedeelte gegrond.

§. 7.

Het theoretische gedeelte bevat:

1.) De Anatomie en Physiologie der Organen, welke met de Bevruchting, Zwangerschap, Verlossing en het Kraambed in de naaste betrekking staan, in den regelmatigigen en onregelmatigen toestand. Daar deze deelen, welke eigenlijk tot de voorbereidende kundigheden (§. 11.) behooren, in de Anatomie alleenlijk op zich zelve behandeld worden, zoo zal eene korte beschouwing derzelve met bijzondere betrekking tot de Verloskunst, hier gansch niet overtollig zijn.

2.) De leer der Zwangerschap. Zij bevat:

a) De beschrijving der veranderingen en achtereenvolgende verschijnselen, welke in het ligchaam der Vrouw, van het tijdpunt der Bevruchting af tot den aanvang der Geboorte, volgens het regelmatig en onregelmatig verloop, plaats hebben.

b) De beschrijving der ontwikkeling en eigenschappen der vrucht, ontleed- en natuurkundig beschouwd.

3.) De leer der Geboorte. Zij beschrijft:

a) De verrigting der geboorte in het algemeen en
bij-

bijzondere gevallen van geboorte, in zoo verre zij regelmatig plaats heeft.

b) De afwijkingen van den regelmatigen gang der Natuur bij het werk der geboorte, de oorzaken, welke deze afwijkingen doen ontstaan; de gebreken van de zijde der moeder, van het kind, enz.

4.) De leer van het Kraambed. Zij levert de beschrijving:

a) Van het regelmatig verloop der verschijnselen van het Kraambed, met betrekking tot moeder en kind.

b) Van het onregelmatig verloop, of der afwijkingen van den regelmatigen gang des Kraambeds; van het verloop, der oorzaken en voorzeggings der ziekten van Kraamvrouwen en pasgeborene Kinderen.

§. 3.

Het praktische gedeelte bevat:

1.) De zoo zeer gewigtige leer van het onderslaan (de regelen en hulpmiddelen, door welke aanwending men de in de Zwangerschap, Geboorte en het Kraambed voorkomende verschijnselen en veranderingen erkennen kan), die men tot hiertoe zeer ten onregte in de leer der Zwangerschap behandelde.

a) Onderzoeking met de hand.

b) Onderzoeking met instrumenten.

2.) De regelen, naar welke de overeenstemming met den regelmatigen gang der Natuur verkregen, en afwijkingen kunnen tegengegaan worden.

a) De zorg voor de, met de Bevruchting, Zwangerschap, Geboorte en het Kraambed voornamelijk

in betrekking staande deelen, in den gezonden toestand.

b) De gesteldheid gedurende de Zwangerschap.

c) De gesteldheid gedurende de regelmatige Geboorte.

d) De gesteldheid gedurende het regelmatige Kraambed.

Dit is het werk der Verloskunst, het eigenlijk gebied der praktische Verloskunst, die zich tot de hoogere Verloskunst genoegzaam zoodanig verhoudt, als de Diëtetiek tot de Therapie.

5.) De regelen, waar naar reeds aanwezige afwijkingen van den regelmatigen gang der Natuur, en het daardoor gedreigde gevaar kunnen tegengegaan worden. Deze regelen betreffen:

a) De behandeling van plaatselijke toevallen der bij de Geboorte werkzame deelen.

b) De behandeling der ziekten en toevallen eener Zwangere.

c) De hulp der kunst bij alle onregelmatige Geboorten, met betrekking tot moeder en kind.

d) De behandeling van het onregelmatige Kraambed, der ziekten van Kraamvrouwen en pasgeborene Kinderen.

Dit is de eigenlijke Verloskunst, het veld van den Vroedmeester. Het gevaar wordt hier nu verwijderd:

a) Of door algemeene, op de krachten van het ligchaam en op deszelfs weefsels werkende middelen (geneeskunstige Verloskunst),

b) Of door werktuigelijk werkende, plaatselijke middelen (heelkunstige Verloskunst), de hulp met de hand en instrumenten.

Om nu menigvuldige herhalingen te vermijden, wordt

wordt deze genees- en heilkunstige Verloskunst niet afzonderlijk maar gezamenlijk voorgedragen.

NÄGELÉ, *Erfahrungen und Abhandlungen etc.* S. 14.

§. 9.

Het theoretische gedeelte moet het praktische voorafgaan en beide naauwkeurig bestudeerd worden, anders is de uitoefening der Verloskunst niets, dan eene verderfelijke Empirie, een bloot handwerk. Niet alle Artsen of Heelmeesters kunnen of mogen de Verloskunst uitoefenen, maar hij die op den naam van een wel onderwezen Genees- en Heelmeester aanspraak maakt, de geregtelijke Geneeskunst uitoefent, of zich met de behandeling van de Ziekten der Vrouwen en Kinderen wil onledig houden, moet de Verloskunst bestudeerd hebben.

J. G. RÖDERER, *Or. de artis obstetriciae praestantia etc.* Gott. 1752. *recus. in Ejusd. Opusc.*

SECKER, *de artis obstetriciae studio medicis quam maxime necessaria.* Viteb. 1811. 4.

§. 10.

Men houdt de Studie der Verloskunst gewoonlijk voor veel te ligt, zonder na te gaan, dat eene onvolkomen kennis nergens meer nadeel stichten kan, dan hier. Men behandelt haar als bijzaak, en gunt haar niet den noodigen tijd, daar zij toch altijd over het leven en de gezondheid van twee en meer menschen gaat, en dierhalve belangrijker kan worden dan de Genees- en Heelkunst (*). — Hare zoo gemakkelijk aanwijsbare be-

(*) *Et vas über die Nothwendigkeit, mehr Zeit auf das*

belangrijkheid voor het geluk van huisgezinnen, voor de bevolking en de gezondheid, moest daarom ook de Staatsbesturen meer opmerkzaam op haar maken, en vooral te weeg brengen, dat dat gedeelte der Verloskunst, hetwelk aan Vroedvrouwen toevertrouwd is, naar de vatbaarheden en voorbereidende kundigheden dezer Vrouwen bepaald mogt worden. (*)

§. 11.

Studium der Geb. Hülfe zu wenden. Von FUNK. Baldinger's N. Mag für Aerzte. XIV. 2.

JOH. PETR. FRANK, *Geneesk. Staatsregeling*, 2de D. Amst. CH. AUG. LANGGUTH, *de cura, qua respublica prosequi debeat rem obstetriciam.* Viteb. 1782—1789. en Dezelve in STARK'S *Archiv*. I Bd. 4 St. en II Bd. 1 St.

J. G. KNEBEL, *Grundriss der polizeilich gerichtlichen Entbindungskunde* II Bd. Bresl. 1801. 1803. 8.

JOH. A. SCHMIDTMÜLLER, *conspectus polittiae obstetriciae.* Erl. 1801. 8.

L. G. SCHMIDTMANN'S *ausführliche praktische Anleitung zur Gründung einer vollkommenen Medicinalverfassung und Polizei.* Hann 1804 II Bd I Bd Cap. 4.

C. F. HEINSSE *Ideen und Vorschläge zu einer zweckmässigen Einrichtung des gesammten Hebammen Wesens und der künstlichen Geburtshülfe etc.* Freib. 1806 m. 1 K.

(*) J. P. WEIDMANN, *de officio artis obstetriciae concedendo solis viris* Mog. 1804. 4.

Ejusdem *annotatio ulterior: quomodo res ista intra virorum solas manus tradi possit.* Mog. 1807. 4.

WIEDEMANN, *Wie weit soll und muss man beim Hebammen-Unterrichte gehen?*—In WIGAND'S *Hamb. Magazin.* II Bd. 1 St. p. 176.

MENDEL'S *Versuche etc.* S 115.

SCHMIDTMÜLLER: *Welchen Wirkungskreis hat die Polizei den Hebammen anzuweisen.* In *Asclepieion.* 1811. N°. 5 en 6.

(*) JOH.

Tot de hulpmiddelen eener grondige Studie der Verloskunst, behooren niet alleen al de voorbereidende kundigheden, welke tot de Studie der Geneeskunst in het algemeen vereischt worden, maar ook reeds verscheidene deelen der Geneeskunst zelve, bij voorbeeld, de Anatomie en Zoötomie, Physiologie, Pathologie, Diëtetiek (vooral de kennis der voordeelen en gebreken van de gewone *physische* opvoeding der meisjes), Geneesmiddeleer, Therapie en Chirurgie. Als deze eerst voorafgegaan is, kan het mondelijk en schriftelijk onderrigt over alle deelen der Verloskunst en de uitoefening van dit onderrigt op het Fantome en bij levenden, naar eene zekere handleiding in wel ingerigte Kraamvrouwen gestichten, een volledig nut aanbrengen. (*) De Studie der Verloskunst kan ook nog zeer bevorderd worden, door teekenen, schilderen, enz.

(*) JOH. CARL. ACKERMANN'S *Winke zur Verbesserung der Bildungs-anstalten für Aerzte, Wundärzte, Geburtshelfer und Hebammen. Polen u. Leipz. 1803. 8.*

ELIAS V. SIEBOLD, *über den praktischen Unterricht in der Entbindungskunst. Nürnberg. 1803. 8.*

Dezelve *über Zweck und Organisation der Klinik in einer Entbindungsanstalt. Würzb. 1806. 4.*

A. E. NOLDE, *Gedanken über die Zweckmässigste Einrichtung und Benutzung öffentlicher Entbindungsanstalten. Braunschw. 1806. 4.*

EL. DE SIEBOLD, *Or. ad inaugurandum institutum obstetricium universitatis Berolinensis habita. Berol. 1818. 4.*

§. 12.

De vereischte hoedanigheden van een goeden praktischen Vroedmeester zijn de volgende:

1.) Met betrekking tot het ligchaam: Duurzame gezondheid en een sterke, niet ongeschikte, geevenredigde ligchaamsbouw, gespierde, aan den voorarm niet te dikke armen, buigzame, niet te breede of mismaakte handen, die met een onafgestompt fijn, gevoel der vingers tot werktuigelijke werkzaamheden eenige vaardigheid bezitten, en waarbij de linker zoo wel gebruikt kan worden als de rechter. (Vermijding van handenarbeid, zorgvuldige behandeling der nagels, alsmede het dragen van handschoenen, dienen tot verfijning der handen). 2.) Tot de ziels- en gemoedshoedanigheden: goede (men zoude zeggen: *plastische*) verbeeldingskracht, doordringende, vaardige oordeelskracht, welberadenheid, koelbloedige volharding zonder roekeloosheid en ruwheid, voorzigtigheid zonder schroom, geduld en verschooning der vrouwelijke teergevoeligheid. (Menschlievendheid, naauwgezetheid, gemoedelijkheid, onbaatzuchtigheid en plichtgevoel; kieschheid, geheimhouding, nuchterheid, enz., zijn eigenlijk voor een ieder, en vooral voor een' goeden Vroedmeester, onmisbaar.) — Komt hierbij nog eene geoorloofde Politiek, eenige menschenkennis (*savoir faire*), dan mag men aanspraak maken, om niet alleen een bekwaam, maar ook een geacht en gezocht Vroedmeester te worden.

FT. GF. JÖRDENS, *von den Eigenschaften eines ächten Geburtshelfers, eine Skizze. Leipz. 1789.*

A. VAN SOLINGEN, *over de Verpligtingen der Verloskunde enz. Midd. 1801. 8.*

E. V. SIEBOLD, *Handboek over de kennis en genezing der Ziekten van het Vrouwelijk Geslacht*. Amst. 1822. I D. bl. 121.

§. 13.

Het leeren der Verloskunst is moeijelijk en hare uitoefening met menigvuldige zwarigheden en zelfs onaangenaamheden gepaard, maar de Vroedmeester wordt ook weder daarvoor beloond. In geen deel der Geneeskunst, zoo als zij thans nog bestaat, kan men de gelukkige afwending van het gevaar met zoo veel zekerheid aan zich zelve en aan zijne bekwaamheid toeschrijven, als in de Verloskunst. De grenzen, buiten welken de Natuur niet meer werken kan, laten zich in de Verloskunst dikwijls op het naauwkeurigste bepalen. In zulke gevallen laat het zich zeer duidelijk betoogen, dat slechts de kunst volbragt, wat de Natuur niet vermogt te volbrengen, en in zulke gevallen mag men ook trotsch op de dankbaarheid van de geredde zijn, wijl men zeker weet, die verdient te hebben, hetgeen bij den Arts tot heden niet altijd zoo stellig het geval is.

D. M. F. L. EISELD, an Hrn. Dr. HENCHEL in Berlin, *über das Angenehme und Unangenehme bei Ausübung der Geburtshülfe etc.* Quedl. 1764. 8.

G. D. BÖSSEL, *über das Angenehme und Unangenehme bei Ausübung der Geburtshülfe.* Quedl. 1764. 4.

H. B. L. LEMKE, *Beantwortung der Schrift von der Beschwerlichkeit der Geburtshülfe.* Lübeck, 1769. 8.

§. 14.

Voor dat wij tot het eerste of theoretische gedeelte overgaan, moet hier nog een tijdrekenkunstig (*chronologisch*) overzicht van de geschiedenis der Verloskunst volgen; ofschoon het welligt voor den

den eerstbeginnenden gepaster zij, de geschiedenis eener wetenschap, als ook menige tot dus verre in de Inleiding aangevoerde dingen, zoo lang te besparen, tot dat hij zich een algemeen overzicht van het geheele leerstelsel verworven heeft. De pragmatische geschiedenis der Verloskunst zoude uit de hulpbehoefte der Barenden, als ook in het daardoor te weeg gebrachte medelijden, in de trapswijs toenemende beschaving der Menschen, in de waarde, welke verschillende volkeren in het leven van de moeder en van het kind stellen, in de vorderingen der geheele Geneeskunst, in de door volkszedes of vooroordeel te weeg gebrachte grootere of geringere afscheiding des mannelijken geslachts van de Zwangere of Barenden vrouw, in de op verschillende tijden heerschende Theoriën en Scholen en in de dikwijls verkeerd geplaatste eersucht van eenige mannen, die zich aanzien wisten te verschaffen, te putten zijn.

§. 15.

De Schriften over de Geschiedenis der Verloskunst zijn de volgende:

La pratique des accouchemens, contenant l'histoire critique de la doctrine et de la pratique des principaux accoucheurs, qui ont paru depuis Hippocrate jusqu'à nos jours etc. par Mr. ALPHONSE LE ROI D. à Paris, 1776. 8. Onvolledig, voornamelijk in de buitenlandsche Litteratuur en partijdig wegens zeer vele Schrijvers. De door Dr. NUSCHE bewerkte vertaling (*Literarhistorie und praktischer Unterricht in der Entbindungskunst etc. Frankf. Leipz. Memm. 1779. kl. 8.*) heeft nog den voorrang boven het oorspronkelijke.

Essais historiques, littéraires et critiques sur l'art des accouchemens etc. par Mr. SUE, Paris 1779. 2 Vol. 8. — Beter, onpartijdig, wijldloopig, voor het overige lezenswaardig.

Lehre der Geburtshülfe, zur Anwendung nach ächten Grundsätzen und der Erfahrung gemäss, bearbeitet, auch mit praktischen Anmerkungen durchgehends erläutert von JOS. WEIDLICH, 1. Th. Wien, 1797 8. — Onvoltooid, niet op eigene studie der bronnen gegrond, en onaangenaam om te lezen, wegens de dikwijls gedrongene bijgebragte wederlegging van het bovenaangehaalde Geschrift van Dr. LE ROY.

Dr. F. B. OSIANDER'S *Lehrbuch der Entbindungskunst*, 1 Th. *Literarische und pragmatische Geschichte dieser Kunst* Götting. 1799. — Het volledigste en beste werk over de geschiedenis van de Litteratuur der Verloskunst, dat wij tot heden bezitten, maar, hetgeen bij historie Schrijvers van denzelfden leeftijd, moeilijk te vermijden is, eenigzins onbillijk jegens verscheidene latere Verloskundigen.

NOLDE'S *Beiträge*, 5de St. p. 8—68.

OSIANDER'S *Lehrbuch der Hebammenkunst*. Gött. 1796. 8. — Bevat eene uitmuntende Geschiedenis der Verloskunst, maar die in een boek voor onze gewone Vroedvrouwen niet zeer te pas komt.

W. SCHMITT'S *Geburtshülfe. Fragmente*. S. 1. en volg.

JOERG, in de *neueste Journal der Erfindung, etc.* 1. Bd 1 St.

J. Z. PLATTNER, *de arte obstetricia veterum*. Lips. 1755. 4.

Schreiben des Hrn. Hofraths BÖTTIGER in B. CH. FAUST: Guter Rath an Frauen über das Gebären. Hann. 1811.

J. F. KNOLLE *Ep.*, *de artis obstetriciae historia*. Argent. 1758 en 1773. 8. Voor dien tijd vrij goed.

ADR. VAN SOLINGEN *Orat. inaug. de praestantia recentiorum in arte obstetricia progressuum*. Mediob. 1795. 8.

N. VAN DER EEM *praes. E. SANDIFORT. diss. de artis obstetriciae hodiernorum prae veterum praestantia, ratione partus naturalis*. Lugd. bat. 1783. 8. en

- L. VAN LEEUWEN praes B. SANDIFORT *diss. de artis obstetriciae hodiernorum prae veterum praestantia, ratione partus difficilis et praeternaturalis*, L. B. 1783. Goede geleerde Bijdragen.
- J. F. SCHWEIGHÄUSER, *tablettes chronologiques de l'histoire de la médecine puerperale*. Strasb. 1806. 8. — Leveren een zeer goed overzicht op.
- KURT SPRENGELS *kritische Uebersicht des Zustandes der Arzneikunde in dem letzten Jahrzehend*. Hall. 1801. — Om de nieuwe Litteratuur lezenswaardig.
- Fragmentorum ex Geographia Nosocomiorum atque Institutorum ad artem obstetriciam spectantium. Spec. I. II. auctore JOAN. GUILL. SCHLEGEL, Dr. (en Onderwijzer der Vroedvrouwen te Merseburg.)* Lips. 1801. 4. — Zeer gepast en bruikbaar.
- C. E. FISCHER, *Bemerkungen über die Englische Geburtshülfe*. Götting. 1797. 8.
- J. A. BOCK, *Beschreibung der neuen Pariser Entbindungs- und Findelanstalten etc.* Berl. 1804. 8.
- JOH. FRID. OSIANDER, *Bemerkungen über die Französische Geburtshülfe, nebst einer ausführlichen Beschreibung der Maternité in Paris*. Hann. 1813. 8.
- Deszelfs *Nachrichten von Wien etc., über Gegenstände der Med. Chir. und Geburtshülfe*. Tübing. 1817. 8.
- CHOULANT, in de *Bereicherungen für die Geburtshülfe und für die Physiologie und Pathologie des Weibes und Kindes*, herausgegeben von D. L. CHOULANT, HAASE, KÜSTNER, u. MEISSNER. Leipz. 1821. 1. Bd.
- M. ONSLOW, deelt onder de Rubriek *Obstetric researches* zijne waarnemingen mede over de vorderingen der Verloskunst in Engeland, in de *Monthly Medical Repository*.
- Onder de Handboeken der Verloskunst bevatten SMELLIE, ASTRUC, JACOBS en DENMAN, eene goede korte geschiedenis der Kunst. KURT SPRENGEL heeft ook in zijn *Versuch einer pragmatischen Geschichte der Arzneikunde* en

en in zijne *Gesichte der wichtigsten chirurgischen Operationen* (Halle 1805.) veel tot onderrigt in de Geschiedenis der Verloskunst bijgedragen.

Zeer naauwkeurige, luimig en langwylig geschrevene bijdragen bevat ook de 2de Afdeeling van F. L. NAEGELE'S Schrift: „*das weibliche Becken, betrachtet in Beziehung auf seine Stellen, und die Richtung seiner Höhle, nebst Beiträgen zur Geschichte der Lehre von den Beckenaxen.* Carlsr. 1825. met 3 T.”

§. 16.

Schrijvers over de Boekenkennis in de Verloskunst:

JOH. ANT. VAN DER LINDEN, *de scriptis medicis libri duo* ed. G. A. MERKLIN. Norimb. 1686. 4.

H. BOERHAAVE, *methodus studii medici.* Ed. A. ab HALLER, Amstel. 1774. 4. T. II.

A. ab HALLER *Bibliotheca chirurgica.* Bern. 1774. en 75. T. II.

STEPH. HIERON. DE VIGILIIS von CREUTZENFELD, *Bibliotheca chirurgica.* Vindob. 1781. T. II.

G. GODOFR. PLOUCQUET, *Initia bibliothecae medico-practicae et chirurgicae realis.* Tom. I—VIII. Tub. 1793—1797. 4. Eiusd. *continuatio et supplementa initiorum bibliothecae medico practicae et chirurgicae.* Tom. I—III. Tub. 1799—1802. 4. — Nieuwe uitgave onder den titel: *Literatura medica digesta sive Repertorium medicinae practicae, chirurgiae atque artis obstetriciae.* Tom. I—IV. Tub. 1808. in gr. 4. benevens 1 Supplement. Tub. 1813. 4.

LUDW. SCHWEIKARD, *tentamen catalogi rationalis dissertationum ad artem obstetriciam spectantium.* Francf. a. M. 1795. 8. Eene bijdrage daartoe bevat BALDINGER'S *Neues medizinisch-physisches Journal.*

USTERI, *Repertorium der medizinischen Literatur der Jahre.* 1789—94. Zürich u. Leipz. 1790—96 8.

Annalen der Geburtshülfe, Frauenzimmer- und Kinderkrank-

Krankheiten für 1790—91. door D. H. RÖMER. Winterthur 1793 en 1794 8.

F. H. MARTENS, *kritisches Jahrbuch der Geburtshülfe. Leipz. 1802 8.*

J. A. SCHMIDTMÜLLER, *Jahrbuch der Geburtshülfe etc. Ook onder den titel: der Stand der Geburtshülfe der neuesten Zeit. Erlang. 1807 8.*

E. VON SIEBOLD, *Lehrbuch. 1. Bd. §. 43—54.*

J. G. RICHTER'S *chirurgische Bibliothek Götting 1772—96. XV. Bde. 8.*

J. CH. TR. SCHL GEL, *Sylloge minorum operum praestantiorum ad artem obstetriciam spectantium. Lips. 1795—96. 2 Bde. 8.*

J. S ERSCH *Repertorium der gesammten Literatur der Jahre 1785—90 en 1791—95. Jena 1791. en Weimar 1800 4. Abtheil V.*

Archives de l'art des accouchemens par J. P. SCHWEIGHÄUSER, 3de en 4de St. Strassb. 1802. 8.

CH. F. LUDWIG, *Einleitung in die Bucherkunde der praktischen Medicin. Leipz 1806. 8. 23ster Abschnitt.*

IMMANUEL MEYER, *Repertorium der gesammten medicinischen Literatur. Berl. 1809. 2 Bde 1822. 8.*

K. F. BURDACH, *Literatur der Heilwissenschaft. 3 Bände. 1810—11. 1822. 8*

J. S. ERSCH, *Literatur der Medicin seit der Mitte des achtzehnten Jahrhunderts, bis auf die neueste Zeit. Leipz. 1812. 8.*

Bibliotheca medico chirurgica et pharmaceutica oder Verzeichniss der in den Jahren 1750 bis 1822 in Teutschland erschienenen medicinisch-chirurgisch-pharmaceut. und chemischen Büchern. 3te Aufl. Berl. 1823. 8.

Kritisches Repertorium der auf in- und ausländischen höhern Lehranstalten vom Jahre 1781—1800 herausgekommenen Probe- und Einladungsschriften aus dem Gebiete der Arzneigelahrtheit und Naturkunde. 1. Abtheil-

theilung, von S. J. A. DÖRING, Herborn, 1803. 4. (bevat ook korte uittreksels en aanwijzingen van den inhoud.)

Salzburger medicinisch-chirurgische Zeitung, *Asklepieion*, *Altenburger Annalen der Heilkunde*, HECKER's *literarische Annalen der gesammten Heilkunde* (van 1825 af), *Allg. teutsche Bibliothek*, *Allg. Lit. Zeit.*, *Jen. A. L. Z.*, *N. Leipz. L. Z.*, *Wiener A. L. Z.*, *Göttinger gelehrte Anzeigen*, *Heidelberger Jahrbücher* en andere oordeelkundige Journalen.

J. D. REUSS, *Repertorium commentationum a societatibus litter. editarum secundum disciplinarum ordinem*. Tom. XI et XII. *Scientiam et artem med. continens*. Gott. 1816. 4.

F. A. EBERT, *allgemeines bibliographisches Lexicon*. Leipz. 1820. 4. (bevat menige belangrijke Aanwijzing.)

Chronologisch Overzicht van de Geschiedenis der Verloskunst.

§. 17.

Tot een gemakkelijker en gepaster overzicht der chronologische Tafelen van de Geschiedenis worden vrij willekeurig drie (*) hoofdtijdperken (†) aangenomen.

- 1.) Van de vroegste tijden tot de verschijning van het eerste gedrukte boek over de Verloskunst, 1515.
- 2.) Van 1515 tot de ontdekking der Verlostang, 1725.
- 3.) Van 1725 tot op onzen tijd.

I. TIJD-

(*) OSIANDER, *Lehrbuch der Entbindungskunst*, p. 39.

(†) NOLDE's *Beiträge etc.* 3tes Stück, pag. 11.

I. T I J D T A F E L.

*Van de vroegste tijden tot de verschijning
van het eerste gedrukte Boek over
de Verloskunst, 1515.*

Voor Chris-
tus geb.

De oudste narigten, die wij van de Verlossingen hebben, zijn hetgene de Bijbel over de geboorten der *Israëlitische* en *Egyptische vrouwen* bevat. Zeker is het, dat de eerste reeds Vroedvrouwen hadden, wier kundigheden echter zeer gering moeten geweest zijn.

Iste *Boek Mozes*, 35 en 38. *Kap. II* de B. 1. *Kap.*

I. B. *Samuel*, 4. *Kap.*

F. G. GUDIUS resp. WENDT *diss. de ebraica obstetricum origine etc. Lips.* 1724. 4.

DANZ *de arte obstetricia Aegyptiorum. Giess.* 1792.

690. NUMA POMPILIUS geeft in de XXI Olimp. de Wet *de inferendo mortuo.* (?)

436. HIPPOCRATES maakt het eerst gewag van kunst-hulp bij de Verlossing door mannen.

HIPPOCRATIS COI *opera omnia. Ed. LINDENH. Lugd. Bat.* 1665.

430-448. PLATO geeft in zijne *Theaetetus* berigt van Vroedvrouwen bij de Atheners.

400. LUCINA werd in Rome vereerd en hare gezellinnen PROSA en POSTVERTA enz. bij verlossingen aangeroepen.

284-322. ARISTOTELES geeft door zijne *Natuurlijke Historie* der Dieren eenige opheldering over de Zwangerschap en Geboorte.

ARISTOTELIS *opera gr. et lat. ex ed. GU. DU VAL. Par.* 1654. fol.

307. HEROPHILUS onderrigt AGNODIKE in de Verloskunst

kunst (?) en verrijkt de leer der Zwangerschap met verscheidene ontleedkundige ontdekkingen, bij voorbeeld der Moedertrompetten.

Na Christ. AUR. CORN. CELSUS leert de keering bij de voe-
geboorte. 3-5. ten, en het uithalen en verkleinen der Kinderen.

CELSUS *de medicina. Lugd. Bat.* 1785. 4. — *Ed.*

C. KRAUSE *Lips.* 1766. 8.

27-39. C. PLINIUS levert in zijne Natuurlijke Historie veel belangrijks voor de leer der Zwangerschap en Geboorte; bij hem vindt men de eerste melding van de bij eene gestorvene zwangere verrigte Keizersnede.

C. PLINII *historiae naturalis libr.* XXXVII. *Bi-*
pont. 1783. 8.

97. SORANUS van Ephese bezit veel ontleedkundige kennis der vrouwelijke teeldeelen en is door latere Schrijvers, bij voorb. CAELIUS AURELIANUS, ORIBASIIUS en AETIUS veel gebruikt geworden.

117. MOSCHION schrijft een boek voor Vroedvrouwen in vragen en antwoorden.

Gynaecia s. de Mulierum affectibus et morbis etc. cura JSR. SPACH Argent. 1597. fol.

132-200. GALENUS van Pergamus onderwijst te Rome, en heeft in zijne schriften veel, dat middellijk en onmiddellijk tot de Verloskunst betrekking heeft.

GALENI *opera omnia. Basil.* 1562. fol.

360. ORIBASIIUS verzamelt, op aanzoek van Keizer JULIANUS, de geneeskundige werken der vorige tijden.

ORIBASII *collectorum medicinalium. Libr.* XVI. *Parisiis,* 1655.

543. AETIUS, van Amida, maakt te Constantinopel de volledigste verzameling der vóór hem verschenen geneeskundige werken. Over de Verloskunde en Ziekten der Vrouwen, heeft hij voornamelijk uit de werken van PHILUMENUS en van eene ASPASIA, die verloren gegaan zijn, getrokken.

AETH Amideni Libri XVI. ex versione JAN. CORNARI. Lugd. Bat. 1549.

634. PAULUS VAN AEGINA, bijgenaamd *Alcawabeli* (Verloskundige Arts) de laatste Grieksche Schrijver over Verloskundige onderwerpen, is insgelijks een bloote afschrijver (*compiler*.)

PAULI AEGINETAE *de re medica libri. VII. Basil. 1552. fol.*

640. Verwoesting van Alexandrie door AMRU, den Veldheer van den Kalif OMAR, vernieling der Boekerijen aldaar, waaraan slechts de door SERGIUS en MASARDSCHAWAIH en eenige andere, in het Arabisch en Sijrisch vertaalde boeken ontkwamen.

853. PAUSIN JOHANNA, Aanleiding tot de *sella exploratoria* (?).

900. MOHAMED EBN SECHARJAH ABU BEKR ARRASI, gewoonlijk RHAZES genaamd, uit Ray in Irack, in Bagdad, onderwijst de grondstellingen van HIPPOCRATES en van andere Voorgangers, en heeft ook veel oorspronkelijks.

959. Graaf BURCARD van Lintzgau, Buchorn en Montfort, Abt van St. Gallen, uit zijne overledene Moeder door de Keizersnede gehaald (?).

980. ALMANSUR sticht de Academie van Cordua.

984. De Reize van den Bisschop ADALBERON van Verdun naar Salerno, om zich daar te laten genezen, als het eerste bericht van het aanwezen dezer Academie

994. † AVICENNA AL-HUSSAIN, ABU ALI BEN ABDALLAH, EBN SINA, een Persiaan, die men, om den grooten naam, welk hij onder de Artsen verworven had, den Vorst der Geneesheeren noemde. Zijne Schriften bleven verscheidene eeuwen het hoofdwetboek, ofschoon hij slechts een afschrijver was, en weinig oorspronkelijks bezat.

AVICENNAE *Arabum medicorum principis canon medicinae. Venet. 1608. fol.* ALI

1036. † ALI EBNO L'ABBAS, gewoonlijk HALY ABBAS de Toovenaar, een der beste Arabische Artsen. Uit zijn geschrift blijkt, dat de uitoefening der Kunst in de handen der Vrouwen, en de Artsen slechts raadgevers bij de Verlossingen waren.

HALY filii ABBAS *dispositionis regalis theoreticae libri X., practicae libri X. a STEPHANO ex Arabico in latinam linguam reducti etc. Lugd. Bat. 1523. 4.*

1001. GEBHARD, Graaf van Braganza, Bisschop van Constans, insgelijks door de Keizersnede uit zijne overledene Moeder gehaald (?).

1087. † CONSTANTYN van Carthago maakt zich, door uittreksels uit Arabische geneeskundige Schrifen door den roem der Salernische School, verdienstelijk. — Hij schreef over de Ziekten der Vrouwen.

Ejusdem opera. *Basil. 1536.*

1122. ALBUCASIS, KHALAF EBN ABBAS ABU'L KASEM, levert in zijne voor de Heelkunst belangrijke Werken, eene beschrijving der Verloskunst zijnes tijds en afbeeldingen van Verloskundige werktuigen.

ALBUCASIS de *Chirurgia, arabice et latine edit* CHANNING. *Oxon. 1778. 4.*

1131. Op het Concilium te Rheims wordt den Monniken, die in het bijna uitsluitend bezit der genees- en heelkundige Wetenschap waren, de uitoefening der heelkunstige praktijk ontzegd.

1139. Op het Concilium van Lateraan en op meerdere Concilien werd tevens de *lex regia de mortuo inferendo* hernieuwd, om te verhoeden, dat met eene zwanger gestorvene niet tevens het welligt nog levende kind begraven worde en ongedoopt blijve.

1145. De geneeskundige School te Salerno verkrijgt van ROGER vele voorregten en instellingen.

1150. Geneeskundige School te Montpellier.
1210. PAUS INNOCENTIUS de III. bevestigt een Vondelinghuis, dat door de Hospitaliers van den Heiligen Geest voor onechte kinderen, opgericht was.
1214. Keizer FRÉDÉRIK de II., voorstander der geleerdheid, maakt voortreffelijke inrigtingen omtrent het gene de Geneeskunde betreft.
1215. De geneeskundige Scholen van Parijs, Montpellier en Bologna verdonkeren spoedig al den luister der Salernische School.
1271. Het Collegie der Heelmeesteren te Parijs van de Faculteit gescheiden.
1282. † ALBERT van BOELSTADT. (ALBERTUS MAGNUS) schrijft: *De secretis mulierum et virorum. Amst. 1643.*
Onder den naam van EROS of TROTULA wordt een onbekende Arts der Salernische School schrijver van een juist niet veel nieuws bevattend boek.
TROTULAE curandarum aegritudinum muliebrium ante, in et post partum libellus. Lips. 1778 8.
1315. † *Herstelling der Ontleedkunde*; eerste openbare ontleding van vrouwelijke Lijken, door MONDINI DA LUZZI verrigt.
- 1381-1477. Stichting der Universiteiten van Weenen, Heidelberg, Keulen, Erfurt, Krakau, Wurtzburg, Leipzig en Tübingen.
1436. Uitvinding der Boekdrukkunst.
1450. Uitvinding der Lettergieterij.
1453. Verovering van Constantinopolen door de Turken, en daarop volgende vlugt van Grieksche geleerden naar Italien.
1482. De Universiteit van Tübingen verkrijgt een Pausselijk Privilegium Medicorum: *de corporum dismembratione.*
L. F. FRORIEP über die anatomischen Anstalten von Errichtung der Universität bis auf gegenwärtige Zeit. Weim. 1811. 4. p. 14.
- Ecr.

1491. *Eerste vermelding van eene met gelukkig gevolg aan eene levende ondernomen Keizersnede.*
 NICOLAI DE FALCONIIS *observationes chirurgicae.*
Venet. 1491. fol.
Aanmerk. Dat de oudheid der Keizersnede bij de Hebreë'n zich van den aanvang der twaalfde eeuw, zoo niet nog vroeger, dagteekent, is de alhoewel niet zonder wederspraak opgenomene meening van Dr. MANSFELD †. Ueber das Alter des Gebärmutter-schnittes an Lebenden. Braunschw. 1824.
1492. *Uitvinding der Graveerkunst.*
1500. JACOB NÜFER, Varkenssnijder te Siegershausen in Turgau in Zwitserland, verrigt aan zijne eigene Vrouw met een gelukkig gevolg de Keizersnede.
- 1502-1505. *Stichting der Universiteiten van Wittenberg en Frankfort aan den Oder.*

§. 18.

II. T I J D T A F E L.

Van 1513—1723.

1513. **E**UCHARIUS RÖSLIN, genaamd RHODION, Geneesheer te Worms en Frankfort aan den Mein, geeft het eerste Boek voor Vroedvrouwen in het licht, hetwelk wel geheel uit vroegere schrijvers ontleend, doch nogthans zeer goed opgenomen is.
Der schwangern Frawen und Hebammen Rosengarten. Kölln, in 4. met houtsnee.
1521. Dr. VEIT te Hamburg, wordt wegens vermeende tooverij in de Verloskunst verbrand.
1527. Minder bijval dan het Boek van RÖSLIN vond dat van JASON à PRATIS.
De parturiente et partu, obstetricibus, puer-
 B 4 *pe-*

peris nutricibusque utilissimus liber. Amstelod. 1657. 12.

Door het geluk, het welk het Boek van RÖSLIN overkwam, aangemoedigd, schreef WALTHER HERMANN REIFF ook een

FRAWEN ROSENGARTEN *etc.*, *neu am Tag gegeben durch GUALTHERUM REIFF. Frankf. a. M. 1615.*

1545. JACOB RUEF, Steensnijder en Geneesheer te Zurich; in zijn Boek is een tang afgebeeld, die men (te onregt) voor de eerste Verloskundige tang gehouden heeft.

De conceptu et generatione hominis. Tigur. 1554. 4.

Ein schön lustig Trostbüchlein von den Empfängnissen und Geburten der Menschen und ihren vielfältigen Zufällen etc. erst neulich zusammengelesen durch JACOB RUEF. Zurich 1553. 4. Naderhand onder den titel: *Hebammenbuch*, *daraus man alle Heimlichkeiten des weiblichen Geschlechts etc. Frankf. a. M. 1600. 4.*

1543-1559. VESALIUS en REALDUS COLUMBUS bewijzen door de bearbeiding der Anatomie aan de Verloskunde wezenlijke diensten.

ANDR. VESALII *de humani corporis fabrica, Libr. VII. Basil. 1543. fol.*

R. COLUMBI *de re anatomica libri XV. Venet. 1559.*

1550. MATTHIAS CORNAX, Hoogleeraar, en P. DIRLEWANG, Heelmeester te Weenen, verrigten de Buiksnode aan eene levende

Foetus vivi ex matre sine alterius vitae periculo caesura, a F. ROUSSETO, *med. gall. conscripta*, CASP. BAUHINO, *Prof. med. Basil. Lat. reddita. Basil 1591. 8.*

1563. † GABRIEL FALLOPIA, een voortreffelijk Ontleedkundige.

Ej. Observ. anatomic. Francof. 1600.

CONRAD GESNER, een Zwitsersch Geneesheer, begint eene verzameling te maken van oude Grieksche en Romeinsche Schrijvers over Verloskundige onderwerpen, en laat die door zijnen Leerling CASPAR WOLF voleinden.

Gynaeciorum seu de mulierum etc. affectibus.

Basil. 1566. 4.

1548-1580. Stigting der Universiteiten van Straatsburg, Jena, Leijden, Helmstad en Edinburg.

1573. † AMBROSIUS PARÉ, Lijfarts van vier Koningen van Frankrijk (geb. 1510. overl. 1590.), maakt veel opzien door zijn boek, waarin hij veel belangrijks voordraagt, doch onder anderen den gelukkigen uitslag der Keizersnede bij levenden geheel en al ontkent.

AMBR. PARÉ — *de la génération de l'homme et manière d'extraire les enfans du ventre de leur mère. à Paris*, 1573. 8.

Les oeuvres d'AMBROISE PARÉ. à Lyon, 1652.

1581. FRANCISCUS ROUSSET wederlegt PARÉ; hij verzamelt alle gevallen van gelukkig verrigte Keizersneden, en maakt ze in het volgende door BAUHINUS in het Latijn vertaalde werk bekend.

Traité nouveau de l'Hysterotomie ou Enfantement césarien etc. par FRANÇOIS ROUSSET.

Med. à Paris (zie CORNAX).

1586-1588. CASPER BAUHINUS maakt eene nieuwe vermeerderde uitgave der door GESNER en WOLF verzamelde Verloskundige Geschriften, die ook zoo spoedig uitverkocht werd, dat ISRAEL SPACH, Prof. te Straatsburg, op nieuw eene vermeerderde uitgave daarvan bezorgde.

Gynaecia etc (zie MOSCHION).

GERVAIS de la TOUCHE, een Fransch Edelman, tracht aan de hoogere klasse het gebruik van mannelijke Verloskundigen aan te raden, en maakt de onkunde der toenmalige Vroedvrouwen bekend.

La très-haute et très-souveraine science de l'art et industrie naturelle d'enfanter, contre la maudite et perverse imperitie des femmes, que l'on nomme sages-femmes etc. etc. à Paris, 1587. 8.

1589. JUL. CAESAR ARANTIUS, Prof. in de Ontleedkunde te Bologna, levert gewigtige bijdragen tot de leer der Zwangerschap.

De humano foetu liber. Venet. 1587. 4.

1598. SEVERIN PINEAU, Heelmeester te Parijs († 1619), beweert het van een wijken der beenderen van het bekken, vooral der schaambeenderen, bij de Verlossing.

SEVERINUS PINAEUS, *De virginitatis notis, gravitate et partu. Lugd. Bat. 1639.*

Opusculum physiologicum, anatomicum, Φυσικως vere admirandum, libris duobus distinctum etc. Paris, 1598. 8.

JACOB GUILLEMEAU, Heelmeester te Parijs († 1609), vertaalt PARÉ's werken in het Latijn, en stelt in een weinig oorspronkelijks bevattend werk, een dubbelde haak voor om een waterzuchtig kind te verkleinen.

JACQUES GUILLEMEAU *de la grossesse et de l'accouchement des femmes, du gouvernement d'icelles etc. à Paris, 1643. c. f.*

Les oeuvres de chirurgie de J. GUILLEMEAU, à Paris, 1598.

1600. FABRICIUS ab AQUAPENDENTE, Prof. der Ontleed- en Heelkunde te Padua (geb. 1537 overl. 1619), levert eene zeer goede beschrijving en afbeelding der menschelijke vrucht en der deelen van het ei.

HIERONIMI FABRICII *ab AQUAPENDENTE opera omnia anatomica et physiologica cum praefatione* B. S. ALBINI. *Lugd. Bat.* 1738. fol.

Van minder gewigt, maar toch ook belangrijk voor de Verloskunde, is het werk van een' Hamburgschen Geneesheer, RODERICUS a CASTRO, een Portugeesch.

RODERICI a CASTRO, *de universa mulierum medicina novo et antehac a nemine tentato ordine opus absolutissimum.* *Hamb.* 1603—1604.

1606. Eene niet onbelangrijke bijdrage ter opheldering van verscheidene Verloskundige onderwerpen, geeft FABRICIUS HILDANUS (geb. 1560. overl. 1634); onder anderen levert hij het bewijs, dat een kind in 's moeders ligchaam nog eenigen tijd na haren dood leven kan.

F. HILDANI *opera observationum et curationum medico-chirurgicarum, quae extant omnia.* *Francof.* 1646. fol.

1607. SCIPIO MERCURIUS, een Dominicaner en Geneesheer, draagt in zijn werk zeer zonderlinge denkbeelden voor.

La commare o raccogliatrice dell' Ecc. Sign. SCIPIONE MERCURIO. Divis. in tre libri. Edit. corr. in Verona, 1662. 4. — De vertaling van dit boek, door GOITFRIED WELSCH, Prof. te Leipzig, in 1681 vervaardigd, levert de eerste afbeelding van eene geboortestoel met eene bewegelijken rug.

1609-1664. Het Vroedvrouwenboek van LOUISE BOURGEOIS, genaamd BOURCIER (Vroedvrouw der Gemalin van HENDRIK den IV). Voorts de werken van ST. GERMAIN, HUXHOLZ, SOMMER etc.

Observations diverses sur la stérilité, perte de fruits, fécondité, accouchemens et maladies des femmes et enfans nouveaux nés. à Paris, 1644. Der-

- Derzelver *Instructions à ma fille. Paris, 1616.*
OSIANDER's *Hebammenbuch etc. p. 747. 9g.*
1645. NICOLAUS STENSON, STENO, een Deen, ontdekt de natuur der eijerstokken, die men tot dien tijd toe voor vrouwelijke ballen hield.
- NICOL. STENONIS *elementorum myologiae specimen. Amstelod.*
1651. WILLIAM HARVEIJ, Lijfarts van KAREL den I. Koning van Engeland, ontdekt den omloop van het bloed, en verrijkt de leer der Zwangerschap en de Verloskunde met gewigtige ontdekkingen.
- Exercitationes de generatione animalium, quibus accedunt quaedam de partu etc. Auct. GUILL. HARVEO. Londini, 1651.*
1656. THOMAS WHARTON maakt een aantal waarnemingen over den zwangeren Uterus.
- Adenographia. Lond. 1656. 8.*
- 1660-1670. HUGO CHAMBERLAINE, Heelmeester te Londen, heeft een geheim om de moeilijkste verlossing, met voorliggend hoofd, voor moeder en kind gelukkig te volbrengen, hetgeen men voor den verlostang houdt, en dat hij in 1693 aan ROGER ROONHUYSEN, CORNELIS BOEKELMAN en FREDERIK RUYSCH, te Amsterdam, verkoopt.
1662. CAREL DRELINCOURT, Professor te Leijden, schrijft veel over Zwangerschap en Geboorte, dat men in de verzameling zijner werken vindt.
- CAR. DRELINCOURTH *etc. opuscula medica, quae reperiri potuerunt omnia Hag. Com. 1727. 4.*
- 1663-1739. De Parijsche Heelmeester CLEMENT wordt Vroedmeester van de Dauphine en tot den Adelstand verheven, neemt den titel van *Accoucheur* aan, en verijdt daar door de vooroordeelen der Genees- en Heelkundigen, die door zijn geluk aangemoedigd worden, om zich met de uitoefening der Verloskunst onledig te houden.

1664. THOMAS BARTHOLINUS geeft aan de leer der Zwan-
gerschap en Geboorte vele ophelderingen.
TH. BARTHOLINI *de insolitis partus humani viis*
diss. nova. Hafn. 1664. 8.
1665. De eerste verschijning der *philosophical Trans-*
actions.
1668. Naauwkeuriger dan STENO over de eijerstokken
schrijft REINIER de GRAAF, een Hollander, † 1673.
REGN. de GRAAF *de virorum et mulierum organis*
generationi inservientibus. Lugd. Bat. 1668.
8. c. f.
Verschijning van het *Journal des Savans* en der
1670. *Miscellan. et Ephemerid. medico-physic. natu-*
rae curiosorum.
- 1670-1680. *Collegium obstetricium* te Amsterdam.
1672. JOH. van HORNE, Prof. te Leijden, schrijft:
Prodromus observationum suarum circa partes
genitales in utroque sexu. Lugd. Bat. 1672.
JOH. SWAMMERDAM, Ontleedkundige te Amster-
dam, schrijft:
Miraculum naturae s. de uteri mulieris fabrica.
Lugd. Bat.
1673. CORNELIS van SOLINGEN schrijft over Verloskun-
dige onderwerpen.
Alle de medicinale en chirurgische Werken,
mitsgaders Embryulcia vera etc. t' Amster-
dam, 1694. 4. m. pl.
1674. COSME VIARDEL, Vroedmeesterte Parijs, schrijft:
Observations sur la Pratique des accouchemens
naturels, contre nature, monstrueux etc. par
Mr. COSME VIARDEL. a Paris. 1671.
1675. FRANÇOIS MAURICEAU, Heelmeester te Parijs
(† 1707), verwerft door den roem zijner be-
kwaamheid en door zijne schriften een groot aan-
zien, hij maakt inzonderheid op het belang-
rijke van het onderslaan opmerkzaam, prijst de
kee-

keering bijzonder aan, en daarbij de aanwending van scherpe instrumenten boven de Keizersnede.

Traité des maladies des femmes grosses et de celles, qui sont nouvellement accouchées etc. composé par FR. MAURICEAU. à Paris, 1668. 4. avec fig. — Over de ziekten der zwangere Vrouwen, vermeerderd en met eene Voorrede voorzien, door PETRUS CAMPER. Amst 1759. 4.

Deszelfs observations sur la grossesse et l'accouchement des femmes et sur les maladies et celles des enfans nouveau nés. Paris, 1706.

Deszelfs dernières observations sur les maladies des femmes grosses et accouchées. à Paris, 1728.

Deszelfs Aphorismes touchant la grossesse, l'accouchement, les maladies etc. et autres dispositions des femmes. Paris, 1694.

1630. PIERRE DIONIS, Lijfchirurgijn der Koningin en Daupine van Frankrijk, schrijft eene niet onbelangrijke

Traité général des accouchemens, à Paris, 1724.

SAM. JANSONIUS stelt een leerboek der Verloskunde op, waarin hij onder anderen zich tegen de Keizersnede bij gestorvene verklaart.

Korte en bondige Verhandeling van de Voortteeling en het Kinderbaren enz., door J. S. P. Rotterd. 1681.

1682. DIONIS van der STERRE prijst daarentegen zeer de Keizersnede aan.

Voorstelling der noodzakelijkheid der Keijzerlike Snee van de baaring. Lejd. 1682. 12.

Acta Eruditorum.

1685. PAUL PORTAL, Vroedmeester aan het Hotel Dieu te Parijs, dringt zeer aan om de Natuur niet vooruit te loopen.

La pratique des accouchemens, par P. PORTAL.
à Paris, 1685.

Oppor-Collegium medicum te Berlijn.

De Vroedvrouws-boeken der Vroedvrouwen *de la*
MARCHE, CHAMBERLAINE, SERMON, THOMPSON en DAM-
PIER, van de Jufvrouwen HORENBURG, IBER, KEIL en
voornamelijk van Jufvrouw SIEGMUND en VÖLTERS.

Instruction familière et très facile etc., par
Mad. du TERTRE, veuve du Sieur de la MAR-
CHE à Paris, 1677.

OSIANDER'S *Hebammenbuch*, bl. 747. *vg.*

1691. *Mémoires de l'Académie des Sciences.*

1694. CYPRIANUS, Hoogleraar te Francker, verrigt
gelukkig de Gastrotomie.

Ejusd. *Epistola historiam exhibens foetus hu-*
mani post XXI. mens. ex uteri tuba matre
salva et superstite excisi. Lugd. Bat. 1708.

1695. PHILIPPE PEU geeft na eene 40 jarige praktijk een
goed boek over de Verloskunde in het licht.

La pratique des accouchemens, par M. PEU,
maître chirurgien etc. à Paris, 1695.

JOH. van HOORN, Vroedmeester en Lijfarts te
Stockholm, schrijft:

Die zwo um ihrer Gottesfurcht und Treue
wohlbelohnten Wehmütter Siphra und Pua etc.
Stockholm und Leipzig, 1726.

1701. HENDRIK van DEVENTER, geb. 1651. † 1725, een
zeer bekwaam en geleerd Verloskundige, schrijft:

H. a D. *Operationes chirurgicae novum lumen*
exhibentes obstetricantibus, quo fideliter ma-
nifestatur ars obstetricandi et quidquid ad eam
requiritur etc. Lugd. Bat. 1701. 4. (Nieuw
licht der Vroedmeesteren en Vroedvrouwen.
Amst. 1765. 4. met pl. 5e druk.) en H. a D.
operationum chirurgicarum novum lumen exhi-
bentium obstetricantibus, pars secunda etc.

- L. B. 1724. Beide deelen te zamen als *editio secunda*, L. B. 1773.
- 1708-1713. Strijd tusschen HECQUET en de la MOTTE over de voor- en nadeelen van mannelijke Verloskundigen.
 PHIL. HECQUET, *de l'indécence aux hommes d'accoucher les femmes etc. à Paris*, 1708.
 De la MOTTE, *Reponse au livre de l'indécence etc. à Paris*, 1718. 12.
1710. GUILLAUME MAUQUEST, genaamd de la MOTTE, Chirurgijn te Valogne, tracht de kunstbewerking der keering te verbeteren, schrijft:
De la MOTTE de la Génération. à Paris, 1718.
 Deszelfs *Traité complet des accouchemens naturels, non naturels et contre nature. Paris*, 1765.
1713. PIERRE AMAND, Heel- en Vroedmeester te Parijs, levert eene verzameling van merkwaardige waarnemingen.
Nouvelles observations sur la pratique des accouchemens, par P. AMAND, maitre chirurg. à Paris, 1775. 8. a. f.
1719. Collegium obstetricium te Leijden.
1720. FREDERIK RUYSCH wil in den bodem der baarmoeder een cirkelvormige spier ter uitdrijving der Nageboorte ontdekt hebben.
 Desz. *Ontleedkundige Verhandelingen over de vinding van een spier in de grond der Baarmoeder enz. te Amsterd.* 1725.
Vervolg van de Ontleedkundige enz. 1726.

III. T I D T A F E L.

§. 19.

*Van de Bekendmaking der Verlostang,
1725, tot op onzen tijd.*

1723. JOHANNES PALFYN, Heelmeester en Ontleedkundige te Gent († 1730), tracht het geheim van CHAMBERLAINE te ontdekken, en legt aan de Academie der Wetenschappen te Parijs zijn uit twee stalen lepels bestaande *tire tête* voor, die als een Verlostkundige tang kort daarop door GILLES de la DOUX, HEISTER, DUSÉE, enz. op velerlei wijze veranderd wordt, schrijft daarenboven :

Description anatomique des parties de la femme, qui servent à la génération etc. à Leide, 1708. 4. avec fig.

1725. JOHN MAWBRAY maakt de grondstellingen van VAN DEVENTER in Engeland bekend.

J. MAWBRAY *Midwifery brought to perfection by manual operation. London, 1725. 8.*

1728. Oprigting van het *Kraamvrouwen-gesticht* te Straatsburg.

EDW. HODY maakt de waarnemingen van GIFFARDS en FREKE en tevens eene gekruiste gevensterde tang bekend.

Cases in Midwifery written by the late W. GIFFARDS etc., published by EDW. HODY. London, 1734.

1733. EDMUND CHAPMAN ijvert zeer tegen het gebruik van scherpe instrumenten.

A Treatise on the Improvement of Midwifery chiefly with regard to the Operation etc by E. C. London, 1739.

JACOB DENYS, een bekwame Verloskundige, schrijft:

- Verhandeling over het Ampt der Froedmeesters en Froedvrouwen. Utr. 1733. 4. met pl.*
 1734. Zeer eigenaardige denkbeelden, waarnaar hij bij voorb. het gebruik van alle werktuigen verwerpt, draagt JOHANNES HUWÉ voor.

Deszelfs *Onderwijs der Vrouwen aangaande het Kinderbaren etc. Haarlem, 1737. 8.*

MARTIN SCHURIG, een geleerde Arts, maakt zich omtrent de Verloskunde verdienstelijk.

Ej. *Embryologia historico-medica, h. e. infantis humani consideratio physico-medico-forensis etc. Dresd. 1732.*

Ej. *Muliebria etc. Dresd. 1728. 4.*

— *Parthenologia etc. ibid. 1729. 4.*

— *Gynaecologia etc. ibid. 1730.*

— *Syllepsilogia etc. ibid. 1731.*

1736. JOH. DOUGLAS schetst den toestand der toenmalige Verloskunst.

A short account on the success of midwifery in London and Westminster. Lond. 1736.

1739. RICHARD MANNINGHAM rigt in Londen een Kraamvrouwen gesticht voor bijzondere personen op en schrijft:

Ej. *artis obstetriciae compendium tam theoriam quam praxin complectens. Lond. 1739. 4. Duabus disquisitionibus etc. auctum, tabulisque ornatum; auctore PH. AD. BOEHMER, Med. et Anat. Prof. Halae, 1746.*

1740. BÖHMER maakt tevens de Verloskundige Tang van GREGOIRE bekend, en schrijft merkwaardige gevallen bevattende

Observationum anatomicarum rariorum fasciculus I, et II. Hal. Magd. 1752. 56. fol.

De „Kinder- en Vrouwenslagter,” J. ANDR. DEISCH, in Augsburg schrijft: *Kur-*

Kurze und in der Erfahrung gegründete Abhandlung, dass weder Wendung, noch Englische Zange in allen Geburtsfällen vor Mutter und Kind sicher gebraucht, noch dadurch Instrumente vermeidet werden können. Augsb. 1766.

Diss. de usu cultrorum atque uncinorum eximio. Suobaci, 1759. 4.

Vernünfstige etc. Bedenken über mancherlei aus Unwissenheit etc. durch Mißbrauch stumpfer und scharfer Instrumente verunglückter Geburten, von G. F. GUTERMANN. Frankfurt u. Leipzig, 1761. 2 Theile.

1741. WILH. NOORDWIJCK, Geneesheer te Leijden, onderzoekt eene in de vijfde maand zwangere overledene, en maakt de gemaakte ontdekkingen bekend.

Uteri humani gravidæ anatome et historia. L. B. 1743.

1741. FIELDING OULD in Ierland, levert in zijn niet geheel onbelangrijk werk voor het eerst eene geschikte voorstelling van den ingang des hoofds in het bekken.

F. O. *A Treatise of Midwifery. Dubl. 1742 8.*

1743. JACQUES MESNARD, Vroedmeester te Rouaan, heeft eene eigene theorie over de bevruchting (de opslurping) en vindt verscheidene instrumenten uit.

Le guide des Accoucheurs ou le maître dans l'art d'accoucher les femmes etc. Le tout en forme d'Examen par J. MESNARD etc. Paris, 1734. met pl.

1743 1781. ANDREAS LEVRET, Vroedmeester van de Dauphine en van de Koningin te Parijs, beproeft de Verloskunst tot wiskunstige grondstellingen terug te brengen, verwaarloost welligt daardoor de waarneming der Natuur, vindt vele instrumenten uit,

laat eene menigte leerlingen en de volgende werken na:

Observations sur les causes et les accidens de plusieurs Accouchemens laborieux etc. à Paris, 1748. met pl.

Suite des observations sur les causes etc. par Mr. LEVRET etc. à Paris, 1751. 8. met pl.

Desz. *Explication de plusieurs figures sur le Mechanisme de la Grossesse et de l'Accouchement etc.* à Paris, 1753

Desz. *Art des Accouchemens, démontré par des principes de physique etc.* à Paris, 1766.

Desz. *Essai sur l'abus de règles générales et contre les préjugés, qui s'opposent aux progrès de l'art des accouchemens.* à Paris, 1766.

JOH. JAC. FRIED, eerste Leeraar en Vroedmeester aan het Kraamvrouwen-Instituut († 1769.) te Straatsburg, laat bekwame leerlingen en eenige uitvindingen over de Verloskunst na.

Gasthuis voor Kraamvrouwen, te Dublin opgericht.

1745. N. JENTIJ, Geneesheer te Londen, geeft voor zijnen tijd zeer gezochte afbeeldingen der zwangere baarmoeder in het licht.

Explicatio demonstrationis uteri praegnantis. London, 1757.

JOH. JAC. MULLER, geb. te Wattenweil, in het Graafschap Toggenburg in Zwitserland, leerling van FRIED, bedient zich ter beschrijving zijner beschouwing van de helling des bekken, het eerst van de as.

Diss. sist. casum rarissimum uteri in partu rupti. Basilae, 1745. 4. NAEGELE, *das weibliche Becken etc.* S. 51.

1746. Afkondiging der wet in Holland, dat elk, die de Verloskunst uitoefenen wil, zich door het Apotheker's gild moet laten examineren, en het geheim van CHAMBERLAIN koopen moet.

1747. JOH. DAN. SCHLICHTING, Geneesheer en Vroedmeester te Amsterdam, maakt, volgens zijne meening, het geheim van CHAMBERLAIN bekend, en raakt daarover met het Apothekersgild in twist, schrijft:

Embryulcia detecta etc. en

Appendix embryulciae detectae etc. door J. D.

SCHLICHTING. t'Amsterdam, 1747.

J. P. RATHLAUW bevestigt de waarheid omtrent het bekend maken van SCHLICHTING, en schrijft:

Het berugt geheim in de Vroedkunde van RO-

GER ROONHUYSEN etc. door J. P. RATHLAUW.

t'Amsterdam, 1747.

Men begint in Duitschland de noodzakelijkheid van een onderrigt voor Vroedyrouwen meer en meer in te zien.

D. J. STORCHENS (*alias Pelargi*) *Unterricht vor Hebammen.* Gotha, 8.

J. CH. THEMEL'S *Hebammenkunst, oder gründliche Unterweisung, wie eine Hebamme in ihren Verrichtungen vernünftig verfahren soll.* Leipz 1747.

1748. BENJ. PUGH, Heelmeester te Chelmsford, schrijft als een der beste Engelsche Verloskundige:

A Treatise of Midwifery chiefly with regard to the operation etc. London, 1754.

1749. BERNH. SIEGFR. ALBINUS, Professor te Leiden († 1770), vereeuwigt zijn bovendien onvergelyken naam door zijne voortreffelijke werken:

M. S. A. *Tabulae uteri mulieris gravidae.* L. B. 1749. fol.

Ejusd. *Icones oss. foetus humani etc.* L. B.
1737. 4.

Oprigting van eenige Gasthuizen voor Kraam-
vrouwen in Londen.

1750. ABRAHAM TITSINGH, Vroedmeester te Amster-
dam, schrijft tegen menigvuldige misbruiken.

*Diana ontdekkende het geheim der dwazen, die
zich Vroedmeesters noemen.* Amsterdam,
1750. 4.

CORNELIUS PLEVIER, Geneesheer en zeer be-
kwaam Verloskundige te Amsterdam, schrijft:

De gezuiverde Vroedkunst etc. door CORNELIUS
PLEVIER etc. En met een nader Voorberigt
door J. D. SCHLICHTING. Te Amsterdam, 1751.
4. met pl.

NICOL. PUZOS, Vroedmeester te Parijs, (geb.
1686. overl. 1753.), doet zich als een goede waar-
nemer voor in zijn:

*Traité des Accouchemens contenant observations
sur la pratique de cet Art. Corrige et publié
par M. MORISOT DESLANDES etc.* à Paris,
1759. 4. — *Verhandeling over de Verloskun-
de.* Amst. 1768. 8. 3 deel. met pl.

J. H. JANKE, Prof. te Leipzig, beschrijft de
Tang van BING, en draagt alzoo ter verbrei-
ding der Tang in het algemeen bij.

J. H. J. de *forcipe ac forfice, ferramentis a
Bingio chirurgo Hafniensi inventis.* Lips.
1750. 4.

FRIED. MOHR beschrijft en prijst het Fantome
aan.

*Des z. die gebährende Frau, sammt ihrer Lei-
besfrucht in Lebensgrösse, sowohl durch Kunst
abgebildet, als auch von einem todtten Gerip-
pe genommen etc.* Frankf. u. Leipzig, 1750. 8.

G. H. LANGSDORF *diss sist, Historiam phantas-
matum etc.* Gott. 1797. 8.

JOH. DAV. MITTELHÄUSER, Phisicus te Weis-
senfels, bewijst door zijne verschrikkelijke
kunstbewerkingen den treurigen toestand, waarin
de Verloskunst zich nog in het midden der 18de
eeuw op menige plaatsen van Duitschland bevond.

Desz. *practische Abhandlung vom Accouchie-
ren. Leipzig, 1754. 8.*

ANTOINE PETIT, Vroedmeester te Parijs (geb.
1723 + 1794). Zijne thans grootendeels on-
bruikbare en verouderde leerstellingen zijn on-
langs uitgegeven.

*Traité des maladies des femmes enceintes, des
femmes en couche, et des enfans nouveau nés
etc. publié par les CC BAIGNEUX et FERRAULT.
Paris, an VII. II. Vol*

1751. WILL. SMELLIE, te Londen (+ 1763), een der
beste Verloskundigen en Waarnemers, die er ooit
geweest zijn, maakt zich door zijne schriften on-
vergetelijk.

*A Treatise on the Theory and Practice of Mid-
wifery, by W. SMELLIE. Lond. 1752. Nieuw-
ste uitgave, 1779. 8. — Verhandeling over
het bespiegelen en bewerkend deel der Vroed-
kunde, uit het Engelsch. Amst. 1765 3.
Deel. 4°. met pl.*

*A Collection of cases and observations on Mid-
wifery, by W. SM. Lond. 1754. en 1779 II.
Vol.*

*A set of anatomical tables with explanations
etc. Lond. 1754. en ed. alt. 1787.*

Kraamvrouwen-instituut in de Charité te Ber-
lijn onder J. F. MECKEL gesticht.

Stichting van het Kraamvrouwen-instituut te
Göttingen.

Kraamvrouwenzaal te Weenen, in het St. Mar-
cus Gasthuis tot onderwijzing ingerigt.

JOH. GEORG. RÖDERER, Professor en Bestuurder van het Kraamvrouwen instituut te Göttingen (geb. 1728. gest. 1763.), een zeer werkzaam man en voortreffelijk Verloskundige, schrijft:

RÖDERER *Elementa artis obstetriciae, in usum praelectionum academicarum.* Göttingae, 1753. Denuo edidit HENR. AUG. WRISBERG. Gott. 1766.

Ej. *Icones uteri humani observationibus illustratae.* Gott. 1759. fol. met pl.

Opuscula medica sparsim prius edita, nunc demum collecta, aucta et recusa edidit JOH. G. RÖDERER. Gott. 1763. met pl.

G. FR. HENKEL, Hoogl. in de Heelkunst, Bestuurder van het Kraamvrouwen instituut te Berlijn, levert verscheidene niet zeer belangrijke werken:

HENKEL's *Anmerkungen von widernatürlichen Geburten zur Verbesserung der Hebammenkunst.* Berlin, 1751.

DESZ. *Abhandlung von der Geburtshülfe.* Berlin, 1701 en 1774.

DESZ. *Abhandlung von den Fussgeburten, worinnen eine Hebamme grosse Geschicklichkeit besitzen muss.* Berlin, 1776.

JOHN BURTON, Verloskundige te York, SMELLIE's tegenpartij, welke de in Engeland gewone zijdeligging der Barenden ingevoerd heeft, schrijft:

An Essay towards a complete new system of midwifery theoretical and practical etc. by J. BURTON, M. D. Lond. 1757. 8. met 18 pl.

A letter to W. SMELLIE containing critical and practical remarks upon his treatise on the theory etc. Lond. 1753. 8.

BRUDENELL EXTON, M. D. Vroedmeester aan het Middlesex-Hospitaal, schrijft een niet zeer aan te prijzen werk:

A new and general system of midwifery. Lond.
1755.

GEORG COUNSELL, Heelmeester en Vroedmeester
te Londen, schrijft een belangrijk boek voor
Vroedvrouwen.

The art of Midwifery etc. by G. C. Lond. 1752.
met pl.

PAULUS DE WIND, Vroedmeester te Middel-
burg in Zeeland, maakt geene onbelangrijke
berigten over instrumenten bekend.

Het geklemd hoofd gered, door P. DE WIND,
Midd. 1751. 8.

1754. JACOB DE VISSCHER en HUGO VAN DE POLL
koopen van de Erven van het Roonhuisiaansch
(Chamberlainsche) geheim het geheim-gehouden
instrument, en maken als zoodanig de hef-
boom bekend.

Het Roonhuisiaansch Geheim in de Vroedkun-
de ontdekt enz. Tweeledige Verhandeling
enz. door J. DE VISSCHER en H. VAN DE POLL.
Leijden, 1754. 8.

PETRUS CAMPER, Prof. in de Ontleed- en Heel-
kunde te Amsterdam († 1789.), met de nieu-
we vorderingen in de Verloskunde bekend, ver-
rijkt eene nieuwe hollandsche uitgave van MAURI-
CEAU, met schatbare aanmerkingen.

Verhandeling over het Bestier der Kinderen,
door PETRUS CAMPER. In de Verh. der Holl.
Maatsch. der Wetensch. te Haarlem. VII. D.
2. st. Haarl. 1763. en afzonderlijk in het licht
gegeven. Amst. 1800. 8.

CAMPER *diss. decem etc. Ling. 1798. 8.*

1756. JOH. HEINR. NEPOM. CRANTZ, Leerling van LE-
VRET en van PUGH, achtingswaardige Hoogleeraar
in de Verloskunde te Weenen, een vijand van
scherpe instrumenten, maakt vooral op de kennis

der verschillende liggingen van het kind opmerkzaam, schrijft:

Einleitung in eine wahre und gegründete Hebammenkunst. Wien, 1770.

Ejusd. *Adversaria de praecipuis artis obstetriciae auxiliis. Lips. 1760. ook in de Nov. Act. Acad. Natur. Cur. Vol. I.*

1759. AMBROSIO BERTRANDI, Hoogl. in de Heelkunde te Turijn, laat goede waarnemingen na.

Opere anatomiche e cerusiche de AMBROSIO BERTRANDI, publicate dai Chirurghi PENCHIENATI e BRUGNONE. Turino, 1790. 8. T. VIII.

1760. GEORGE WILH. STEIN (geb. 1737. overl. 1803.), Opperhofraad en Prof. te Marburg, Leerling van RÖDERER en van LEVRET, en een getrouwe aanhanger van den laatsten, tracht insgelijks de Verloskunde, die aan hem zeer veel verschuldigd is, wiskunstig te behandelen, vindt een aantal instrumenten uit, en schrijft:

G. W. STEIN's *Anleitung zur Geburtshülfe, 7te Aufl. Marb. 1805. met pl.*

G. W. STEIN's etc. *kleine Werke zur praktischen Geburtshülfe. Marb. 1798. 8 met 13 pl.*

Deszelfs *nachgelassene geburtshülftliche Wahrnehmungen. Herausgegeben von G. W. STEIN, Professor zu Marburg, 2 Thle. Marb. 1807—1809.*

1760. Eene epidemische Kraamvrouwenkoorts te Londen geeft aanleiding tot onderscheidene onderzoekingen over deze ziekte.

1770.

1771.

GIUS. VESPA . . . schrijft:

Tratato della arte ostetricia. Firenze, 1761. 4.

1762-1792. JOH. CARL GEHLER, Prof. te Leipzig, draagt door een aantal dissertatien veel tot volmaking der Verloskunst bij.

G. GEHLER's *kleine Schriften, die Entbindungskunst*

kunst betreffend, aus dem Lateinischen von
C. G. KÜHN. Leipzig, 1798.

1764. JENS BANG (geb. 1737. † 1808.), een zeer verdienstelijke Leeraar in de Verloskunde te Kopenhagen.

1765. FRANC. LOUIS JOSEPH SOLAYREZ DE RENHAC, Prof. te Parijs, een der Verloskunde door den dood te vroeg (1772) ontrukte Vroedmeester, schrijft:

Elementa artis obstetriciae. Monsp. 1765. 4.

HEIN. AUG. WRISBERG, Hofr. en Prof. te Göttingen, een geruimen tijd Voorzitter van het Kraamvrouwen instituut aldaar, verandert een tang, en schrijft belangrijke, tot de Verloskunst betrekking hebbende verhandelingen, welke bijeenverzameld zijn in

Commentationum anatomici, medici, physiologici, obstetrici argumenti etc. Vol. I. Göttingae, 1800.

1767. Oprigting van het Westminster New Lijning-Hospitaal.

1768. JOH. CHRIST. SOMMER, Hofraad en Prof. in de Verloskunst te Brunswijk, schrijft:

Die Axe des weiblichen Beckens, von SOMMER, 1791. 2te Aufl. Weissenfels, 1797.

Praenotionum obstetriciarum. Pens. I. 1794, Pens. II. Brunsv. 1800.

J. PLENCK, Prof. te Weenen, een Leerling van CRANTZ, levert als vrucht zijner ervaring en overdenkingen:

Anfangsgründe der Geburtshülfe. 5te Auflage. Wien, 1792. 8. — Grondbeginselen der Vroedkunde. Amst. 1801. 8. met pl.

JOH. ASTRUC, Prof. te Parijs, geeft op zijn twee en tachtig jarigen ouderdom een slechts middelmatig leesboek der Verloskunst in het licht.

Desz.

Desz. *art des Accouchemens reduit à ses principes etc. à Paris, 1766. 12.*

Traité des maladies des femmes etc. T. VI. Paris, 1761—1765.

PIETRO PAOLO TANARON, Prof. te Pisa, schrijft bij wijze van uittreksel uit de beste schrijvers over de Verloskunst :

L'obstetricia ovvero l'arte di raccogliere i parti etc. tweede uitgave: Il Chirurgo Raccogliatore moderno, che assiste le Donne nei parti etc. di P. P. TANARON. T. I II. III. met pl.

1768-1770. MATHIAS SAXTORPH (geb. 1740. overl. 1801.), een Leerling van FRIED en van LEVRET, Hoogl. en Bestuurder van het Kraamvrouwen Ziekenhuis te Koppenhagen, een zeer bekwaam Vroedmeester, neemt het werktuigelijke (*mechanismus*) der regelmatige geboorte waar, vindt en verandert verscheidene instrumenten en schrijft :

Umriss der Geburtshülfe für Wehmütter. Aus dem Dänischen übersetzt von C. F. SCHRÖDER. Copenhagen und Leipzig, 1783.

Deszelfs *Umriss der Entbindungskunst; in's Deutsche übersetzt von C. TODE. Copenhagen und Leipzig, 1792. 8.*

SAXTORPH's *gesammelte Schriften geburtshülflichen, praktischen und physiologischen Inhalts, herausgegeben von P. SCHEEL. Copenh. 1803—1804. 2 Bde. 8. met pl.*

1768-1780. Men twist voornamelijk in Engeland over den voorrang van mannelijke of vrouwelijke Verloskundigen en over de toelating van hulp met instrumenten.

On the danger and immodesty of the custom of unnecessarily employing Man-Midwives. Lond. 1772. 8.

LA PEYNE *Inquiries whether women with child ought*

ought to prefer the assistance of their own sex to that of man-midwives. London, 1772. 8.
The modern practice of midwifery considered.
 London, 1773. 8.

1769. ROB. WALLACE JOHNSON te Brentford, vindt de kromming van den Verloskundige Tang voor de bilnaad uit, en levert naar de grondstellingen van HUNTER:

A new System of Midwifery by R. W. JOHNSON, London 1768. 4. met pl.

J. ALBRECHT FRIED, zijnen Vader als tweede Vroedmeester aan het Ziekenhuis toegevoegd, vindt eenige instrumenten uit, en schrijft de weinig oorspronkelijks bevattende

Anfangsgründe der Geburtshülfe zum Gebrauch seiner Vorlesungen. Strafsb. 1769. 8. met pl.

WILLIAM HUNTER, Vroedmeester van de Koningin van Engeland, een voorname ijveraar tegen de Verloskundige Tang, geeft over de bezwangerde baarmoeder het voortreffelijkste werk dat wij bezitten, in het licht.

Anatomia uteri humani gravid, tabulis illustrata, auctore GUIL. HUNTER etc. Lond. 1774. gr. fol. met 34 pl. voor een gedeelte nagegraveerd in LODER's anatomische Tafeln.

An anatomical description of the human gravid uterus by the late W. HUNTER. Lond. 1794. 4.
 Mademois. BIBERON, uitvindster der Hysteroplasmata.

F. A. DELEURYE, Heelmeester bij het Chatelet, een niet zeer voornaam Leeraar der Verloskunde te Parijs, schrijft:

D. Traité des Accouchemens en faveur des élèves. à Paris, 1770.

La mère selon l'ordre de la nature etc. par M. DELEURYE. à Paris, 1762. 8.

JOH. RAULIN, meer als schrijver over den levensregel aan te prijzen, schrijft:

Instructions succinctes sur les Accouchemens en faveur des sages femmes. Yverdon, 1770. 8.
Traité des maladies des femmes en couche etc. à Paris, 1771.

Traité de la conservation des enfans etc. 2 vol. à Paris, 1768.

Van minder belang zijn de werken van BERDOT, ELOY, LEBAS en BARBAULT.

Abrégé de l'art d'accoucher etc. par M. BERDOT fils. à Basle, 1774.

Cours élémentaire des accouchemens etc. par Mr. ELOY. à Montp. 1775.

Précis de la Doctrine sur l'art d'accoucher, par J. LEBAS. à Paris, 1779.

Cours d'accouchemens etc. par BARBAULT. 2 vol. à Paris, 1775 en 1776.

1771. JOH. DE REUS, levert eenige belangrijke waarnemingen.

Nauwkeurig onderwijs in de Vroedkunde, door JAN DE REUS etc., met eene Voorrede van P. CAMPER, Amst. en Harl. 1778 8. 2de druk.

1772. JOHN LEAKE, een zeer bekwame Vroedmeester aan het Westmunster Kraamvrouwen Ziekenhuis, maakt voortreffelijke waarnemingen over de ziekten der Kraamvrouwen, en een eigene driebladige Tang bekend.

Practical observations on the childbedfever, on uterine haemorrhagies etc by J. LEAKE. London, 1771. 8.

A Lecture introductory to the theory and practice of midwifery by J. L. etc. Lond. 4.

Introduction to the theory and practice of Midwifery etc. by J. L. Lond. 1787.

1773. JODOCUS EHRHARD, te Memmingen, levert eene niet onbelangrijke Samn-

Sammlung von Beobachtungen zur Geburtshülfe. Frankf. u. Leipz. 1783. 8.

- 1773-1779. JEAN LOUIS BAUDELLOCQUE († 1810.), Prof. aan de École de Médecine en Accoucheur en Chef van het hospice de la maternité te Parijs, een der heroemdste Fransche Verloskundigen, een goed, maar wijdloopig schrijver, uitvinder van verscheidene instrumenten, schrijft:

Principes sur l'art d'accoucher, par demandes et réponses en faveur des sages femmes. Paris, 1787. 12. — Grondbeginsels der Verloskunde ten nutte der Vroedvrouwen ten platte Lande, in vragen en antwoorden, door den Heer J. L. BAUDELLOCQUE, uit het fransch. Leijden, 1798. gr. 8. 2de druk.

L'art des Accouchemens par M. BAUDELLOCQUE etc. 4me édition. 2 Vol. Paris, 1807. 8. — De Verloskunde door den Heer J. L. BAUDELLOCQUE; door A. SOEK. Dorrd. 1790. 8. 4 deel. 5 st. met pl.

1774. JOH. RAPH. STEIDELE, Prof. te Weenen, onderscheidt zich niet zeer bijzonder, vindt verscheidene instrumenten uit, en schrijft:

R. ST. Lehrbuch von der Hebammenkunst etc. Wien. 1779. met pl.

Deszelfs Lehrbuch von dem unvermeidlichen Gebrauch der Instrumenten in der Geburtshülfe. Wien, 1774. 2e uitg. 1785.

Deszelfs Sammlung verschiedener Beobachtungen etc. Wien, 1787. 8.

Verhaltensregeln für Schwangere, Gebärende und Kindbetterinnen etc. von R. ST. Wien, 1787. 8.

1775. ALEXANDER HAMILTON, Prof. in de Verloskunde te Edinburg, schrijft:

Elements of the practice of Midwifery. London, 1775. Out-

- Outlines on the theory and practice of Midwifery.* London, 1783. 8.
- Letter to Dr. OSBORN on certain doctrines etc. from A. HAMILTON.* Edinb. 1792. 8.
1777. Schaambeensnede, het eerst door SIGAULT en LE ROIJ, aan de vrouw SOUCHOT, ondernomen.
Recit, de ce que s'est passé à la faculté de Médecine à Paris, au sujet de la section de la symphise des os pubis, pratiquée sur la femme Souchot. à Paris, 1777.
1779. ALPHONSE LE ROIJ, Prof. aan de École de Médecine te Parijs, voorstander van LEVRET en VAN BAUDELOCQUE, een zeer roemzuchtig man, schrijft:
Recherches historiques et pratiques sur la section de la symphise du pubis. à Paris, 1778. 8.
Recherches sur les habillemens des femmes etc. Paris, 1772.
Essai sur l'histoire naturelle de la grossesse et de l'accouchement. Paris, 1787. (Vergelijk §. 15.)
- JUST. CHRIST. V. LODER, Prof. te Jena, (later te Halle, thans Rus- Keiz. Staatsraad te Moskwa), bewerkt de oprigting van het Kraamvrouwen instituut te Jena, verrijkt de Verloskunst niet alleen door belangrijke Diss. en Progr., maar voornamelijk door zijn:
Journal für Chirurgie, gerichtliche Medizin und Geburtshülfe. Jena, 1798—1804. 4 Bde.
1780. ROBERT BLAND, Vroedmeester te Londen, voorstander van OSBORN, schrijft zeer middelmatige
Observations on human and comparative parturition, by R. BLAND. Lond. 1794.
- EDWARD FOSTER, Lector in de Verloskunde te Dublin, schrijft aphoristisch:
The principles and practice of Midwifery etc. by

by E. F. completed and corrected by JAMES SIMS.
Lond. 1781. 8.

WILLIAM DEASE, een bekwaam Vroedmeester te
Dublin, levert vrij goede
Observations on Midwifery etc., by W. DEASE.
Dubl. 1788.

1783. Stichting van het Kraamvrouwen instituut te
Edinburg.

1784. JOHN AITKEN, Prof. te Edinburg, maakt zich
door zijne zonderlinge voorstellingen en uitvindingen
heroemd.

Principles of Midwifery or puerperal Medicine,
by J. AITKEN etc. *Lond.* 1784. 85. 86.

DAVID SPENCE, Vroedmeester te Edinburg (?),
schrijft:

System of Midwifery, by D. SPENCE. 2. Vol.
Lond. 1784. 8

PIO URBANO GALEOTTI, Vroedmeester te Napels,
schrijft:

U. G. *L'ostetricia pratica.* *Napoli* 1787.

THOMAS DENMAN († 1815), een zeer verdienstelijk
Vroedmeester aan het Middlesex-Kraamvrouwen-
huis te Londen, maakt zeer belangrijke waar-
nemingen bekend.

An Essay on natural labours. *Lond.* 1786.

An Essay on praeternatural labours. *Lond.* 1787.

*Aphorismes on the application and use of the
forceps and sectis on praeternatural Labours
etc.* *Lond.* 1817. 8vo.

An introduction to the practice of Midwifery,
by TH. DENMAN etc. 5. edition considerably im-
proved *London*, 1816. 8. met pl. Eene met
Verbeteringen en Bijvoegselen verschenen uitgave
is door JOHN W. FRANCIS, Professor in de
Verloskunde te Nieuw-York bezorgd. *New-
York*, 1821. 8vo.

Collection of Engravings tending to illustrate the generation and parturition of animals.
Lond. 1815.

W. OSBORN, Vroedmeester en Lector te Londen, in Engeland zeer beroemd, levert als vrucht zijner Praktijk en zijner overweging:

Essay on laborious parturitions, by W. OSBORN.
London, 1783.

Essays on the practice of midwifery in natural and difficult labours. Lond. 1792.

Het Kraamvrouwen instituut te Weenen wordt met het groote Ziekenhuis vereenigd.

1785. C. T. VERMONT, Vroedmeester der Koningin van Frankrijk (gest. 1801.), bewerkt de stichting van eene jaarlijksche prijs voor de beste, door de Akademie der Heelkunde voorgestelde, verhandeling over de Verloskunst.

LORENZO NANNONI, Prof. der Chirurgie te Siena, schrijft:

Trattato di Ostetricia e di lei rispettive operazioni, di L. N. Siena, 1785. 8 2 Bde.

JOH. PHIL. HAGEN, Vroedmeester en Onderwijzer aan de Vroedvrouwen School te Berlijn, legt zich bijzonder toe om de grenzen der Verloskunst vast te stellen, en vindt eenige instrumenten uit:

Deszelfs Versuch eines neuen Lehrgebäudes der praktischen Geburtshülfe etc. 2 Theile.
Berlin, 1781 en 82.

Erläuterung seines neuen Lehrgebäudes etc.
Berlin, 1787.

Zeichenlehre für Geburtshelfer. Hanover, 1795.

J. B. JACOBS, Heelmeester en Onderwijzer in de Verloskunde te Gent, schrijft:

École pratique des Accouchemens, par J. B. JACOBS, à Paris, Bruxelles et Gand, 1785.

met

- met pl. — Vroedkundig Oefenschool, uit het
Fransch. Gend. 1790. 4. met pl.
1786. GIUSEPPE NESSI, Prof. in de Verloskunde te Pa-
via, schrijft een klein, maar goed Handboek.
*G. N. Arte ostetricia teorico-pratica etc. in Ve-
nezia*, 1797. 8.
- HERMANN SCHITZERCRANTZ . . . schrijft:
*Om Förrlossnings vetenskaven, theoretiska Del.
in systematik Ordning. Stockholm*, 1786. 8.
1787. J. CHRIST. STARK († 1811), Hofraad en Professor
te Jena, beroemd Verloskundige, verrigt met
goed gevolg de Keizersnede, vindt verscheidene
instrumenten uit, en bezorgt de uitgave van het
veel voortreffelijks bevattend
*Archiv für Geburtshülfe, Frauenzimmer- und
neugeborner Kinder-Krankheiten*. 6 Bände.
Jena, 1787—1797.
Neues Archiv etc. 2 Bde. *Jena*, 1798-1803.
1788. THEOB. ETIENNE LAUVERJAT, vindt eene nieuwe
methode van Keizersnede uit (zie verder beneden).
1790. SIMON ZELLER, K. K. Lijfschirurgijn, Eerste Ge-
neesheer en Vroedmeester aan het Kraamvrouwen-
huis voor betalenden te Weenen, laat voor het
eerst verscheidene verlossingen, die men vóór hem
kunstmatig plagt te behandelen, met regt aan de
Natuur over.
*Deszelfs Bemerkungen über einige Gegen-
stände der praktischen Entbindungskunst etc.*
Wien, 1789.
Lehrbuch der Geburtskunde. 2te Aufl. Wien,
1802. met pl. 8.
- LUCAS JOH. BOER, Professor van het vereenigd
Leeraarsambt der theoretische en praktische Ver-
loskunde te Weenen, een der *voornaamste nog
levende Verloskundigen*, dringt bijzonder daar op
aan, de Natuur wederom meer regten toe te ken-
nen,

nen, vereenvoudigt de aanwijzingen der kunstbewerkingen, en is daar bij een bekwaam Operateur.

Dr L. J. B. natürliche Geburtshülfe und Behandlung der Schwangern, Wöchnerinnen und neugeborenen Kinder. 3te Auflage. Wien, 3 Bände 8. (De eerste verscheen 1791—1793—1802—1804. de tweede, Wien, 1810. 3 Bände 8. In het Latijn onder den titel: L. J. BOËRRI, naturalis medicinae obstetriciae libri VII. Viennae, 1812. 8.)

WEISSENBORN, Voorzitter van het Kraamvrouwen instituut te Erfurt, een praktiserend Vroedmeester, die zeer voortreffelijke grondstellingen heeft.

SACOMBE, Vroedmeester te Parijs, een zonderling, maar daarbij zeer overdreven mensch, wil eene omkeering in de Verloskunst te weeg brengen, en voornamelijk de Keizer- en Schaambeenssnede afschaffen, sticht eene *École anticésarienne*, begaat vele kwakzalverijen, en schrijft:

Le médecin Accoucheur etc. par Mr. S. Paris, 1791.

Avis aux Sages-femmes. Paris, 1792. 8.

La Luciniade ou l'art des Accouchemens, poëme didactique. Paris, 3me éd. an. IX.

Observations medico-chirurgicales sur la grossesse, le travail, et la couche etc. par M. S. à Paris, 1793.

Les douze Mois de l'Ecole anticésarienne etc. à Paris, 1797.

Elémens de la Science des accouchemens par le Dr. S. à Paris, an. X. 1801. 8.

Lucine française, ouvrage périodique. 1. et 2. année. à Paris, an. XI 1802—1804. 8.

Examen critique de la Doctrine, et des procédés du Cit. Sacombe. à Paris, an. VII.

BAUDELOCQUE'S und SACOMBE'S *Streitschriften*,
eine

eine Entbindung, wobei ein Gebärmutterriss entstand, betreffend, an D. FR mit Vorrede und Anmerkungen von G. CH. SANDER. Nordhausen, 1804. 8.

FR. BENJAMIN OSIANDER, Prof. en Bestuurder van het Kraamvrouwen instituut te Göttingen, een geleerd en bekwaam, maar bovenmate met zijne denkbeelden ingenomen Verloskundige, be-
arbeidt vooral de kunstmatige Verloskunst, vindt
verscheidene instrumenten uit, en schrijft:

Beobachtungen, Abhandlungen und Nachrichten etc. Tübingen, 1787.

Denkwürdigkeiten für die Heilkunde und Geburtshülfe. 2 Bde. Gött. 1794—95.

Neue Denkwürdigkeiten für Aerzte und Geburtshelfer. 1 Bd. Gött. 1798.

Annalen der Entbindungslehranstalt. 2 Bde. Gött. 1801—1804. 8.

Grundriss der Entbindungskunst zum Leitfaden bei seinen Vorlesungen. Gött. 1802. 2 Bände. (vergelijk § 15)

Handbuch der Entbindungskunst 1. Bd. 1ste u. 2te Abtheil. Tübing. 1818—1819. 8. 2 Bände 1ste Abtheil. 1820. 2te Abth. 1821.

Dritter Band, 1825. (Die Anzeigen zur Hülfe bei unregelmässigen und schweren Geburten, von D. JOH. FRIEDR. OSIANDER, Professor zu Göttingen).

JOH. PHIL. VOGLER († 1816), Hofraad en Lijfarts te Weilburg, een vijand der mechanische en vriend der geneeskunstige Verloskunst, levert belangrijke waarnemingen:

Erfahrungen über Geburt und Geburtshülfe, von VOGLER. Marburg, 1797.

PH. F. MECKEL, G. R. en Prof. te Halle, draagt

door vorming van goede Leerlingen veel tot volmaking der Verloskunst bij.

Dr. J. G. BERNSTEIN, Hertogl. Saks. Weim. Hofchirurgijn (thans Hoogleeraar te Berlijn), een goed verzamelaar, schrijft in alphabetische orde:

J. G. B. *Praktisches Handbuch der Geburtshülfe. Leipz.* (laatste uitgave) 1798. 8.

Deszelfs *Zusätze z. praktischen Handbuche. Leipz.* 1803. 8.

FRANZ JOS. HOFER en JOH. GEORG VON HÖSLE, Professoren en Phisici te Dillingen, geven onvoltooid gebleven Handboeken uit:

Dr. FR. J. HOFER's etc. *Lehrsätze der praktischen Geburtshülfe, Manual-Operationen betreffend. Augsburg*, 1788.

Dr. G. V. HÖSLE etc. *Lehrsätze der Geburtshülfe. Augsburg*, 1794.

LEHNHART, te Quedlinburg († 1811), met zijn gezondheidsdrank voor Zwangeren, een geldzuchtige schandelijke kwakzalver.

1791. JOSEPH VON MOHRENHEIM, Vroedmeester der Grootvorstin van Rusland, een man van gansch niet zeer gezuiverde denkbeelden, schrijft:

Wienerische Beiträge zur Arzneikunst, Wundarzneikunst und Geburtshülfe. 1. Bd. Wien, 1781. 2 Band. *Dessau*, 1783

Abhandlungen für die Entbindungskunst. Verfasst zum Nutzen (!) des Russischen Reiches, von J. V. MOHRENHEIM. Petersburg, 1772. Roij. fol. met pl.

AUG. BEIMBERT HINZE, Lijfarts des Graven van Hochberg, onderscheidt zich juist ook niet als een voortreffelijk Schrijver.

Versuch eines systematischen Grundrisses der theoretischen und praktischen Geburtshülfe. Stendal, 1791.

Ver.

Versuch einer chronologischen Uebersicht aller, für die Geburtshülfe erfundenen Instrumente. Liegn. u. Leipz. 1794.

Deszelfs *kleinere Schriften, medizinischen, chirurgischen und hebärztlichen Inhalts. 1. Band. Liegn. u. Leipz. 1802. 8.*

J. MELITSCH, een zeer bekwaam Vroedmeester, maakt zich omtrent de Kraamvrouwhuizen te Praag zeer verdienstelijk.

Deszelfs *vier Abhandlungen über die Geburtshülfe. Prag, 1793.*

1792. FRANCESCO VALLE, Onderwijzer in de Verloskunde te Florence, volgt meestal LEVRET en BAU-DELOCQUE, maar hij heeft ook veel oorspronkelijks. *Opera d'Ostetricia etc. in Firenze, 1792. III. Tomi, met pl.*

1793. JOH. GÜNTHER EBERHARD, Geneesheer en Vroedmeester te Zeist, maakt voortreffelijke waarnemingen over de verlossingen der Koeijen bekend. *Verhandeling over het Verlossen der Koeijen door J. G. E. Amst. 1793. 8. met pl.*

1795. FRANCESCO ASDRUBALI, Professor in de Verloskunde te Rome, en Bestuurder van een, door Pius den VI. in het jaar 1789 gesticht Verloskundige Instituut, vindt eenige instrumenten uit, en schrijft met veel geleerdheid:

Elementi di Ostetricia. Scritti da FR. ASDRUBALI. II. Tom. in Roma, 1795. u. 1797.

FR. ASDRUBALI *elementi di' ostetricia, con note di Scattigna. Napoli, 1811. 4 Vol. 8vo.*

De bekendmaking des stelsels van BROWN, en nog meer de bearbeiding der opwekkingsleer, is van een grooten invloed op de zoogenaamde geneeskunstige Verloskunde, voornamelijk in Duitschland.

1796. BODIN, Vroedmeester te Parijs, levert eenige belangrijke waarnemingen in zijn
Essai sur les Accouchemens. à Paris, 1797. 8.
1797. De Keizerin MARIA FEDEROWNA van Rusland laat een nieuw Kraamvrouwenhuis, benevens eene Vroedvrouwenschool te Petersburg oprigten.
1798. A. ELIAS VON SIEBOLD, een zeer bekwaam Hoogleeraar in de Verloskunde, komt te Wurtzburg in de plaats van zijn Broeder GEORG CHRISTOPH SIEBOLD, een voor de kunst te vroeg gestorven Verloskundige, gaat in 1816 als Professor naar de Universiteit te Berlijn, en schrijft:
Einige Worte an meine Herren Zuhörer. Würzb. 1798.
Lucina, eine Zeitschrift zur Vervollkommnung der Entbindungskunst. Leipzig, 1803—1812. 6 Bde. 8.
Lehrbuch der theoretischen Entbindungskunde. 2 Bde. (Leipz. 1805—1804) 4te Aufl. Nürnberg. 1824. 8. Lehrbuch der praktischen Entbindungskunde. 3te Aufl. Nürnberg. 1821. 8. (verg. 5. 11 en 12)
Journal für Entbindungskunst, Frauenzimmer- und Kinderkrankheiten, 6 Bände. Frankfurt, 1815—1826.
Ueber den praktischen Unterricht in der Entbindungskunst, nebst einer systematischen Uebersicht seiner Uebungen am Phantom. 2te Ausg. Leipz. 1818. 8.
- LUDW. VOGEL, praktiserend Arts te Arnstadt, vervaardigt een tamelijk bruikbaar
Taschenbuch für angehende Geburtshelfer etc. Erfurt, 1798. 1802. 8. (ook onder den titel: vollständiges Lehrbuch der medizinischen und chirurgischen Geburtshülfe.)
- J. H. WIGAND († 1817.) praktiserend Vroed-

meester te Hamburg, deelt ons zeer gewigtige waarnemingen en aanmerkingen mede.

Beiträge zur theoretischen und praktischen Entbindungskunst. 1tes u. 2tes Heft. Hamb. 1798. u. 1800.

Hamburgisches Magazin für die Geburtshülfe, herausgegeben von J. J. GUMPRECHT und J. H. WIGAND. 1 Bd. 1807—1809. 8. 2 Bd. 1810.

Drei, den medizinischen Facultäten zu Paris und Berlin zur Prüfung übergebene, geburts-hülffliche Abhandlungen von Dr. WIGAND. Hamburg, 1812. 4. met 1 pl.

IMANUEL GOTTLIEB KNEBEL, Geneesheer te Gortitz († 1806), levert een paar voor de studie der Verloskunst zeer belangrijke geschriften.

Grundriss zu einer Zeichenlehre der Entbindungswissenschaft. Breslau, 1798. (vergelijk §. 11.)

Aan den beroemden Ontleedkundigen SAM. THOM. SÖMMERING hebben wij de beste afbeeldingen van menschelijke vruchten te danken.

s. TH. s. *Icones Embryonum humanorum. Frankf. a. M. 1799. fol.*

EjUSD. *Tabula sceleti foeminini. Frankf. a. M. 1796. fol.*

1799. B. N. SCHREGER, een verdienstelijk Onderwijzer der Heel- en Verloskunde, te Erlangen († 1815), geeft uit:

Die Werkzeuge der ältern und neuern Entbindungskunst. Erlang. 1799 fol.

Uebersicht der geburtshülfflichen Werkzeuge im Apparate. Erlang. 1810. 8.

JOHN BURNS, Heelmeester te Glasgow, schrijft eene niet onbelangrijke bijdrage tot de kennis der bezwangerde haarmoeder en een vele waarnemingen bevattend Verloskundig leerboek,

The anatomy of the gravid uterus with practical inferences relative to pregnancy and labour. Glasgow, 1799. 8.

The principles of Midwifery, including the diseases of Women and Children by JOHN BURNS. London, 1809. 4. edition 1817. 8.

GEORG THOM, Geh. Raad, Geneesheer en Vroedmeester te Darmstad († 1808), levert eenige merkwaardige waarnemingen in zijne

Erfahrungen und Bemerkungen aus der A. W. . . W. A. W. und Endbindungswissenschaft etc. Frankf. 1799.

1800. CHRIST. LUDW. MURSINNA, Koninkl. Pruiss. Chirurgijn Generaal, een zeer verdienstelijke voorstander van het Kraamvrouwen instituut aan de Charité († 1823), reeds door zijn geschrift over de ziekten der Vrouwen bekend, schenkt ons een

Journal für Chirurgie, Arzneikunde und Geburtshülfe. Berlin, 1800. 2 Bände.

Neues Journal etc. 1 Bd. 1803.

Neuestes Journal etc. 1817.

1801. Dr. A. F. NOLDE, Prof. te Halle († 1814), onderwerpt vooral het sijsthematische der Verloskundige Leerstellingen aan een grondig en naauwkeurig onderzoek.

Beiträge zur Geburtshülfe, von D. A. F. N. 1ste Stuck. Rostock, 1801. 2ste Stuck. Erfurt, 1803 en 1810. 3ste Stuck. Erfurt, 1811. 8.

Notizen zur Culturgeschichte der Geburtshülfe in dem Herzogthum Braunschweig. Erfurt, 1807.

Onder den naam van eenen Dr. KENTISCH, schrijft een onbekende (MILLOT?) eenige belangrijke waarnemingen over BAUDELOCQUE's grondstellingen.

Lettres du Dr. W. K. au cit. BAUDELOCQUE sur quel-

quelques Passages de son traité d'accouchemens. Paris, l'an VIII. (1799.) 8.

JACOB FRIEDR. SCHWEIGHÄUSER, praktiserend Arts en Vroedmeester te Straatsburg, voorheen Vroedmeester aan het Gasthuis aldaar, geeft den Franschen en Duitschers een zeer nuttig geschenk door zijne

Archives de l'art des Accouchemens etc. à Strasbourg, an. IX—XI. 1801—1802. 2 Vol. 8.

Aufsätze über einige physiologische und praktische Gegenstände der Geburtshülfe, von D. J. F. s. Nürnberg, 1817. 8. (verg. §. 15.)

Das Gebären nach der beobachteten Natur und die Geburtshülfe nach dem Ergebnisse der Erfahrung. Strassb. 1825. 8.

1802. F. H. MARTENS, praktiserend Arts te Leipzig († 1805), schrijft naar een voor een gedeelte nieuw plan.

Versuch eines vollständigen Systems der theoretischen und praktischen Geburtshülfe. Leipzig, 1802. 8.

Tabellarische Uebersicht der praktischen Entbindungskunst in Hinsicht auf die verschiedenen Lagen der Kinder und die wichtigsten Manuale und Instrumental - Operationen. Jena, 1805. Quer-fol.

1803. W. G. V. HERDER, praktiserend Arts en Provinciale Vroedmeester te Weimar († 1806), levert zeer lezenswaardige waarnemingen.

Zur Erweiterung der Geburtshülfe, diagnostisch praktische Beiträge. Leipz. 1803. 8. met pl.

1804. J. A. MILLOT belooft onderrigtende bijvoegsels tot alle Verloskundige schriften, ofschoon hij van Duit-

Duitschers en Engelschen geene latere , dan die van RÖDERER en DENMAN kent of raadpleegt.

Supplément à tous les traités tant étrangers que nationaux, anciens et modernes sur l'art des accouchemens. Seconde édition. 2 Bde. Paris, 1809. 8. met pl.

W. SCHMITT, K. K. Raad en Professor aan de Joseefsche Academie te Weenen, doet zich als een zeer denkend en ervaren Vroedmeester kennen.

Ueber obstetricische Kunst und Künstelei. Frankfurt, 1816. 8.

Geburtshülflche Fragmente. Wien, 1804. 8.

Sammlung zweifelhafter Schwangerschaftsfälle, nebst einer kritischen Einleitung über die Methode des Untersuchens zum Gebrauch für angehende Geburtshelfer. Wien, 1818. 8.

Deszelfs gesammelte obstetricische Schriften mit einem Anhang über die herrschenden Lehrbegriffe des Mutterkuchens. Wien, 1819. 8.

FR. COLLAND, Professor te Cracau, levert daar entegen een , naar den toenmaligen toestand der Verloskunde , middelmatig Leerboek.

Ejusdem Fundamenta artis obstetriciae. Viennae, 1804. 8.

1805. J. CH. EBERMAIER, Gencesheer en Vroedmeester te Rheede , schrijft bij de door hem met CONSRUCH uitgegevene *Encyclopädie für praktische Aerzte und Wundärzte* ook een

Taschenbuch der Geburtshülfe. 1. Bd. Leipz. 1805.

1806. Oprigting van een Kraamvrouwen instituut te Halle onder FRORIEP, dat naderhand onder F. SENF uitgebreid is

C. F. SENF, *über die Vervollkommnung der Geburts-*

Geboortshülfe von Seiten des Staats etc. Halle,
1812. met pl.

In Holland verschijnt een zeer gezocht Handboek der Verloskunde:

H. A. BAKE, *Leerboek der Verloskunde, met eene Voorrede van J. H. VAN DER PALM. Leid.*
1806, 8 met pl. Tweede uitgave, 1820. 8.

1807. J. A. SCHMIDTMÜLLER, Professor der Verloskunde aan de Universiteit te Landshut († 1809), beschrijft, als een Wijsgeerig denker, den toestand der Verloskunst in de laatste jaren.

Der Stand der Geburtshülfe der neuesten Zeit, kritisch beleuchtet von J. A. S. Erlang.
1807. 8.

C. M. GARDIEN, een zeer achtingswaardig Privaat Onderwijzer in de Verloskunde te Parijs, schrijft:
Traité d'Accouchemens, des maladies des femmes etc. 4 Vol. Paris, 1807. 8. 3me edition etc. Paris, 1823. 8. met pl.

C. W. HASSELBERG, Koninkl. Archiater en Professor te Greifswalde, verklaart zich voor de betere hedendaagsche Grondstellingen der Verloskunde.

Untersuchungen und Bemerkungen über einige Gegenstände der praktischen Geburtshülfe. Berlin und Stralsund, 1807. 8.

JOH. CHR. GOTTFR. JOERG, Leeraar aan de Universiteit te Leipzig, en praktiserend Arts en Vroedmeester, een werkzaam en onbevooroordeeld man, schrijft:

Versuche und Beiträge geburtshülftlichen Inhalts, zur Verbreitung einer naturgemäßen Entbindungsmethode und Behandlung der Schwangeren und Wöchnerinnen, von D. J. CH. G. J. Leipzig, 1806. 8.

Handbuch der Geburtshülfe, für Aerzte und Ge-

Geburtshelfer etc. met 1 pl. Leipzig, 1807.
8. 2de uitgave. Leipz. 1820 8.

*Ueber das Gebärgewand der Menschen und der
Säugethiere, im schwangeren und nicht
schwangeren Zustande.* Leipzig, 1803. met
pl fol.

*Handbuch der Krankheiten des menschlichen
Weibes, nebst einer Einleitung in die Phy-
siologie und Psychologie des weiblichen Orga-
nismus.* Leipzig, 1809. 8.

*Schriften zur Beförderung der Kenntniss des
menschlichen Weibes im Allgemeinen, und
zur Bereicherung der Geburtshülfe in'sbeson-
dere.* 1 Thl. Leipz. 1812. 2. Thl. 1818. 8.

*Taschenbuch für gerichtliche Aerzte und Ge-
burtshelfer bei gesetzmässigen Untersuchun-
gen des Weibes von Dr. J. CH. G. J.* Leipzig,
1814. 8.

*Anleitung zu einer rationellen Geburtshülfe
landwirthschaftlicher Thiere.* 2te Aufl. Leip-
zig, 1818. 8. met pl.

FRANZ MAY, Geheim Hofraad en verdienstelijk
Leeraar in de Geneeskunde te Heidelberg
(† 1814), grondvest op eene rijke ondervinding
zijnen leerrijken.

*Stolpertus, ein junger Geburtshelfer am Kreiss-
bette. Von einem patriotischen Pfälzer. Man-
heim,* 1807. 8.

1808. JOH. PETER WEIDMANN, een zeer verdienstelijke Leer-
aar in de Heel- en Verloskunde te Mentz († 182),
schrijft:

*Entwurf der Geburtshülfe für seine Vorlesun-
gen, von Dr. J. P. WEIDMANN.* Mainz, 1808. 8.

J. G. WALTER, Professor der Anatomie en Lid
van de Academie te Berlijn, schrijft een zijn ove-
rigens zoo verdienstelijken roem niet waardig werk:

Was

- Was ist Geburtshülfe?* Berlin, 1808. 8.
1809. G. W. STEIN, de jonge, volgt (1804) zijnen Oom in het Leeraarampt te Marburg, onderwijst naderhand te Bonn, en schrijft:
Annalen der Geburtshülfe überhaupt, und der Entbindungsanstalt zu Marburg in'sbesondere.
 5 St. Marb. 1808—1811. 8.
Was war Hessen der Geburtshülfe etc. Bonn; 1819. 4.
Die Lehr-Anstalt der Geburtshülfe zu Bonn; ihr Anfang und Fortgang, ihre wissenschaftliche Hilfsmittel, ihre Ausdehnung etc., von
 G. W. ST. Elberfeld, 1823. 8.
Die Lehre der Geburtshülfe, als neue Grundlage des Faches, insonderheit als Leitfaden bei Vorlesungen. Verfasser: G. W. STEIN. Erster Theil. Elberfeld, 1825. 8. met 18 Afb. op 5 Tafelen.
1810. JEAN BAPT. GASC... geeft uit:
Recueil de plusieurs mémoires et observations sur divers points de doctrine de l'art et de la science des Accouchemens. Paris, 1810. 8.
1811. Oprigting van een tot onderwijs bestemd Kraamvrouwen instituut te Leipzig onder JOERG, en uitbreiding van het Verloskundig instituut in het clinicum te Tübingen, onder FRORIEP.
 J. CAPURON, privaat onderwijzer der Verloskunde te Parijs, schrijft voornamelijk naar BAUDELOCQUE's grondstellingen:
Cours théorique et pratique d'accouchemens dans lequel on expose les principes de cette branche de l'art, les soins que la femme exige pendant et après le travail etc. Paris, 1811. 8.
La médecine légale relative a l'art des accouchemens etc. Paris, 1821. 8.
 P. DUFAY, insgelijks privaat onderwijzer der Verlos-

loskunde te Parijs, houdt zich onledig met een
 nieuwe figuurlijke beschrijving der verschijnselen
 van zwangerschap en geboorte, en schrijft:

*Essai sur la theorie et la pratique des Accou-
 chemens. Paris, 1811. 8.*

A. F. JUNGSMANN, Professor te Praag, schrijft
 insgelijks een

*Lehrbuch der Geburtshülfe. 1ster und 2ter Theil.
 Prag, 1812. 8.*

1812. FRANZ CARL NÄGELE, gewoon Hoogleeraar in de
 Geneeskunde te Heidelberg, kondigt zijne met
 betrekking tot Theorie en Praktijk belangrijke

*Erfahrungen und Abhandlungen aus dem Ge-
 biete der Krankheiten des weiblichen Ge-
 schlechts. Nebst Grundzügen einer Methoden-
 lehre der Geburtshülfe. Mannheim, 1812. 8.
 met pl.*

Madame BOIVIN, eerste Vroedvrouw en Op-
 zieneres over de minnen in het *Hospice de la ma-
 ternité*, schrijft, naar BAUDELOCQUE's grondstel-
 lingen, een met 133 afbeeldingen voorzien

*Mémorial de l'art des Accouchemens etc. à Pa-
 ris, 1812. 8. 3de uitgave, 1817.*

MORITZ HEINR. MENDEL († 1813), Professor in
 de Verloskunde te Breslau, levert belangrijke

*Versuche und Beiträge geburtshülfflichen In-
 halts, 1ste. Heft. Breslau, 1812. 8.*

JAMES HOGGEN, Heel- en Vroedmeester te Lon-
 den (1816), schrijft:

*Obstetric studies. London, 1812. 49. (zeer mid-
 delmatig).*

*Anatomical Tables of the human gravid Uterus
 illustrative of his treatise on midwifery intitule-
 led: obstetric studies. 2 Hefte Imper. fol.
 1812. (fraaije trapsgewijze beschrijvingen van
 den onderbuik bevattende, afbeeldingen).*

1814. SAMUEL MERRIMAN, Onderwijzer in de Verloskun-
en Vroedmeester aan het Middlesex-Hospitaal, gee.
*A Synopsis of the various kinds of difficult par-
turation with practical remarks on the mana-
gement of Labours.* Lond. 1814. 8.

*Die regelmässigen Geburten und ihre Behand-
lung von Dr. SAM. MERRIMAN etc. A. d. E. üb.
von Dr. HERM. FRIEDR. KILIAN. Mit 5 lithogr.
Tafeln.* Mannheim und Leipzig, 1826. 8.

SAMUEL BARD, Professor aan de Universiteit te
Nieuw-York, schrijft voor Vroedvrouwen en
eerstbeginnende Vroedmeesters.

*A compendium of the theory and practice of
midwifery.* New-York, 1815. 8. met pl.

1815. MAYGRIER, een verdienstelijk en ervaren Vroed-
meester te Parijs, schrijft zeer geschikte

*Nouveaux élémens de la science de l'art des ac-
couchemens.* Paris, 1815. 8. seconde édition, 1817.

*Nouvelles Demonstrations d'accouchemens, avec
des planches en taille douce, accompagnées
d'un texte raisonné propre à en faire l'expli-
cation.* Paris, 1822—1827. fol.

JOHANN PHIL. HORN, Professor aan het K. K. Ly-
ceum en Vroedmeester aan het K. K. algemeen
Kraamvrouwenhuis te Gratz, wil tegelijk voor
Vroedmeesters en Vroedvrouwen schrijven, en
voldoet noch deze noch gene door zijn

*Theoretisch-praktisches Lehrbuch der Geburts-
hülfe.* Grätz, 1815 2 Th. 8.

JOH. F. LOBSTEIN, Professor in de Verloskunde
te Straatsburg, met roem bekend als Ontleed-
en Natuurkundige, deelt ons lezenswaardige waar-
nemingen mede.

*Observations d'accouchemens recueillies à la
salle des accouchées de l'hôpital civil de
Strasbourg.* Str. 1816. 8.

Remarques sur la critique de ses observations d'accouchemens. Paris, 1817. 8.

1817. J. D. BUSCH, Professor te Marburg, kondigt eene

Sammlung auserlesener Beobachtungen aus der technischen Geburtshülfe. Marburg. 1817. 4.

ANDREW BLAKE schrijft:

Aphorisms illustrating natural and difficult cases of Accouchement, uterine Hemorrhage and puerperal peritonitis. London, 1817. 4.

GOTTLIEB SALOMON, Med. Doctor, Lector in de Vroedkunde, enz. te Leijden, een zeer bekwaam en onvermoeide Verloskundige, met de leerstellingen van VON FRORIEP en VON SIEBOLD zich bezwaarlijk kunnende vereenigen, heeft gemeend van hen te moeten afwijken, en schrijft:

Handleiding tot de Verloskunde. Amst. 1817. 8. 2 deelen met pl. tweede uitgave, 1826.

1819. JOHN POWER, praktiserend Arts en Vroedmeester te Market Bosworth, (Leicestershire) in Engeland, een denkende waarnemer, houdt zich voornamelijk onledig, om de oorzaak van de pijnelijkheid der weeën op te sporen en tegen te gaan, en schrijft een verdienstelijk

Treatise of Midwifery; developping new principles which tend materially to lessen the sufferings of the patient and shorten the duration of labour. London, 1819. 8.

1820. FERDINAND AUGUST RITGEN, Regeringsraad en een zeer verdienstelijk onderwijzer te Giessen, schrijft:

Jahrbücher der Entbindungsanstalt zu Giessen. Giessen, 1820. 2 Bde fol. met pl.

Die Anzeigen der mechanischen Hülfen bei Entbindungen, nebst Beschreibung einiger, in

in neueren Zeiten empfohlenen geburtshülfslichen Operationen und einer verbesserten Geburtszange. Giessen 1820. 8. met pl.

E. G. CARUS, Professor te Dresden, schrijft een verdienstelijk

Lehrbuch der Gynäkologie oder systematische Darstellung der Lehre von Erkenntniss und Behandlung der eigenthümlichen gesunden und kranken Zustände, sowohl nicht schwangerer, schwangerer und gebärender Frauen, als der Wöchnerinnen und neugeborenen Kinder. Leipzig, 1820. 2ter Bd. 1821. 8. met pl.

Zur Lehre von Schwangerschaft und Geburt, physiologische, pathologische und therapeutische Abhandlungen mit besonderer Hinsicht auf vergleichende Beobachtungen an Thieren, von Dr. E. G. C. etc. Erste und Zweite Abtheilung. Leipzig, 1822 en 1824. 8. met pl.

J. T. CONQUEST, Geneesheer en Vroedmeester aan de Citij of London Lijng- in Institution, schrijft een zeer middelmatig handboek.

Outlines of midwifery, developping its principles and practice. London, 1820. kl. 8vo. met 12 (slechte) Steendrukpl.

1821. JOHN RAMSBOTTHAM, Geneesheer en Vroedmeester aan de Lijng- in Charitij te Londen, geeft de leerzame resultaten zijner uitgebreide, maar voorzeker naar Engelsche grondstellingen verkregene ervaring in het licht.

Practical observations in midwifery with a selection of cases. By J. R. London, 1821. 8.

Madame LACHAPELLE († 1821), Oppervroedvrouw aan het groote Kraamvrouwenhuis te Parijs, maakt zeer belangrijke en onderrigtende waarnemingen bekend.

Pratique des accouchemens ou mémoires et observations choisies sur les points les plus importants de l'art, par M. L. publiés par A. DUGÉS. Vol. I. Paris, 1821. Vol. II. et III. Paris, 1825. 8vo.

Dr. W. H. BUSCH, Professor te Marburg, zeer werkzaam in de Verloskunde, geeft in het licht

Einrichtung der geburtshülflichen Klinik in der academischen Entbindungsanstalt zu Marburg. Marburg, 1821.

Geburtshülfliche Abhandlungen. Marburg, 1826.

822. Aanwending der Auscultatie op de zwangerschapsleer.

Memoire sur l'auscultation appliquée à l'étude de la grossesse etc. par J. A. LEJUMEAU DE BERGARADEC. Paris, 1822. 8.

JOSEPH D'OUTREPONT, Medicinaalraad, Professor en Bestuurder van het Kraamvrouwen-Instituut te Wurzburg, kondigt zeer leerzame

Abhandlungen und Beiträge geburtshülflichen Inhalts. Erster Theil. Wurzburg, 1822. 8.

1824. L. MENDE komt als Professor en Bestuurder van het Koninkl Kraamvrouwen Instituut te Göttingen, in FR. B. OSIANDER's plaats, en doet zich zoo onpartijdig als onbevooroordeeld voor in zijne

Beobachtungen und Bemerkungen aus der Geburtshülfe und gerichtlichen Medicin, nebst fortlaufenden Nachrichten über die Ereignisse der K. Entbindungsanstalt zu Göttingen. Eine Zeitschrift herausgegeben von Dr. L. MENDE etc. Erstes Bändchen. Gött. 1824. 8. met pl. *Zweites Bändchen.* Gött. 1825. 8 met pl.

WILLIAM P. DEWEES, Professor in de Verloskunde te Philadelphia, levert een werk, rijk in wetenschap en ondervinding.

A compendious system of Midwifery chiefly designed to facilitate the Inquiries of those who may by pursuing this branch of Study, illustrated by occasional Cases. by W. P. D. Philadelphia, 1824, 8. met pl. — Een nadruk van hetzelfde werk. London, 1825 8. met pl.

1825. DAVID D. DAVIS, Onderwijzer in de Verloskunde en Vroedmeester te Londen, kondigt een, voor het Karakteristieke van den hedendaagschen toestand der Verloskunst in Engeland, belangrijk Boek: *Elements of operative Midwifery; comprising a description of certain and improved powers for assisting difficult and dangerous Labours; illustrated by plates: With cautionary strictures on the improper use of Instruments.* By D. D. D. London, 1825. 4to. met 20 Steendruktafelen, in folio.

1826. Vereeniging van verscheidene Vroedmeesters in Duitschland, ter uitgave van een *Gemeinsame Deutsche Zeitschrift für Geburtskunde.*

ANTOINE DUGÉS, Professor te Montpellier schrijft: *Manuel d'obstetrique, ou précis de la science et de l'art des accouchemens; suivie de l'exposition des principales maladies des femmes et des enfans nouveau-nés et contenant un précis sur la saignée et la vaccination.* Par A. D. Montpellier, 1826; waarvan eene niet zeer prijzenswaardige vertaling in het Hollandsch bestaat, onder den titel: *Handboek der Verloskunde*, door ANT. DUGÉS. Brussel, 1827. 8. met pl.

1828. Oprigting eener Maatschappij tot verzachting van het lot van behoeftige Kraamvrouwen te 's Hertogenbosch, onder de bescherming van

Hre Majesteit de Koningin der Nederlanden. (*)

Onderscheidene belangrijke, de Verloskunde betreffende, afzonderlijke Verhandelingen en Waarnemingen, zijn te vinden in de loopende Genees- en Heelkundige Journalen van HUFELAND (van 1795 af), HORN (van 1801 af), HARLES, RUST, GRAEFE en V. WALTER, TEXTOR in de *medizinischen Jahrbuchern des K. K. Oesterreichischen Staates* en a. m., alsmede in de door onzen Schrijver uitgegevene *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilkunde*.

(*) *Wij verheugen ons bij de Uitgave der Nederlandsche Vertaling van dit Werk, het éérs van eene zoo nuttige inrigting te kunnen gewag maken, welke eenig in hare soort is, en, ofschoon nog maar één jaar werkzaam geweest zijnde, blijkens het onlangs daarvan gegeven Verslag, bereids in 21 verschillende Gemeenten der Provincie Noord-Brabant, aan 144 behoeftige Kraamvrouwen, onderstand in goederen en in geld heeft kunnen verleenen.*

VERT.

